

ΚΑΛΛΙΡΡΟΗΣ ΠΑΡΡΕΝ
Η ΝΕΑ ΓΥΝΑΙΚΑ
ΔΡΑΜΑ ΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΕΣΣΑΡΑΣ

επιμέλεια: www.24grammata.com

Παρουσιάστηκε εις το Θέατρον του Συντάγματος τον Σεπτέμβριον του 1907.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΠΑΡ. ΛΕΩΝΗ 16 — Οδός
Περικλέους—16 1908
Η ΝΕΑ ΓΥΝΑΙΚΑ
ΔΡΑΜΑ ΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΕΣΣΑΡΕΣ

ΠΡΟΣΩΠΑ : Γιωργάκης Μεμιδώφ. Κατίγκω Μεμιδώφ, σύζυγός του.
Κώστας Μεμιδώφ, υιός των. Ολγίνα, Λέλα και Έμμα θυγατέρες των.
Μαρία Μύρτου, ζωγράφος και σύζυγος του Κώστα Μεμιδώφ. Δώρα,
εξαδέλφη και σύντροφός της. Παύλος Μύρτος, υιός της. Άννα,
υπηρέτρια της Μαρίας Μύρτου. Ειρήνη, υπηρέτρια της οικογενείας
Μεμιδώφ. Γιάννης, γκαρσόν ξενοδοχείου. Μία Ατσιγκάνα.

Η υπόθεσις του δράματος εις την Κωνσταντινούπολιν. Εις την
τελευταίαν πράξιν εις Αθήνας.

ΠΡΑΞΙΣ Α'.

Η σκηνή παριστά boudoir κυρίας, επιπλωμένον με κάποιαν
πολυτέλειαν. Η κ. Μεμιδώφ και αι τρεις θυγατέρες της εισέρχονται
με φορέματα χορού, ενώ η υπηρέτρια ανάπτει τα φώτα. Η κ.

Μεμιδώφ, γυναίκα ως σαράντα πέντε χρόνων, ενδυμένη ντεκολτέ, ρίπτεται εις μίαν πολυθρόναν ως πολύ κουρασμένη

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ. Ουφ! Έσκασα. Ωραίος ο χορός, αλλά τον χειμώνα και όχι με τέτοια ζέστη. Και έπειτα νάρχεσαι και πεζή;

Έ μ μ α. Δυώ βήματα, μαμάκα μου, από δω ως της κ. Καλιλά. (βγάζει το επανωφόρι του χορού και την γάζα πού έχει εις το κεφάλι της και πλησιάζει τον καθρέπτη, εμπρός εις τον οποίον στέκονται η αδελφές της· σπρώχνει την Λέλα και πέρνει την θέσιν της). Στάσου δα να ιδώ και 'γώ τα χάλια μου. θεέ μου! μαλλιά. Και το φόρεμα μου! πάει όλη η φρεσκάδα του!

Ο λ γ ι ν α. Μπορούσες να χορέψης λιγώτερο, για να μη στραπατσαρισθής τόσο. Μ' εκείνο μάλιστα το Ρώσσο αξιωματικό, τον κόσμο χαλάσατε.

Έ μ μ α. Τι ωραίος! Και τι χορευτής! (Φεύγει από τον καθρέπτη, ενώ η αδελφές της πλησιάζουν πάλιν και βλέπονται). Με άρπαζε, με γύριζε και θαρούσα πώς τα πόδια μου δεν πατούσαν κάτω. Πετούσα, να (ανοίγει τα χέρια της ως πτερά). Μου φαίνονταν πώς μούδινε πτερά στα πόδια.

Λ έ λ α. (Κάθεται εις μίαν καρέκλα και πετά την μία της γόβα) Ουφ! είναι πολύ στενή. Εγώ βέβαια δεν πετούσα μ' αυτά τα παπούτσια. Αλλά συ, πού πετούσες;

Έ μ μ α. Εις τους ουρανούς.

Ο λ γ ί ν α. (Ξεκτενίζουσα τα μαλλιά της) Του φλερτ.

Κα Μ ε μ ι δ ώ μ. Ανοησίες, Ολγίνα, ανοησίες. Η Έμμα είναι παιδί ακόμη.

Έ μ μ α. Παιδί! Έχουν την μανιάν να νομίζουν πώς είμαι παιδί. Είκοσι χρόνων και κάτι. Καλά δα που τ' αποφασίσατε να με πάρετε και μένα απόψε σαυτό το χορό και να μου μακρύνετε λιγάκι τα φορέματά μου! (προς την Ολγίνα). Στάσου να σου κάμω το κτένισμα της Καίτης.

Ο λ γ ί ν α. Σ' επήραν, γιατί ήταν η εορτή της φίλης σου.

Λ έ λ α. Και ο χορός ήταν είδος bal d' enfants. Καϋμένη Έμμα! πόσον καιρόν θα περιμένης ακόμη για να αποφασισθή να βγης σωστά στον κόσμο. Θα είσαι το αιώνιο baby των πολιτικών σπιτιών, πού έχουν κορίτσια μεγαλύτερα.

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ. Ανοησίες!

Λ έ λ α. Εμένα η θεία στην Πετρούπολι μ' έβγαλε στον κόσμο από δέκα έξ ετών.

Κα. Μ ε μ ι δ ώ φ. Και τώρα εκεί θα σε λογαριάζουν με της γεροντοκόρες. Ου! η Λέλα! θα λένε. Καλ' εγώ την θυμούμαι τώρα δέκα χρόνια στους χορούς, (μετρά εις τα δάκτυλα). Δέκα και είκοσι που θα ήταν, τριάντα σωστά». Να τι θα λένε η καλές γλώσσες.

Λ έ λ α. Εσύ, μητέρα, νομίζεις ότι και στην Πετρούπολι ο κόσμος ζη με της κουσκουσουριές της Πόλης. Ότι σκοτίζονται και περνούν τον καιρό τους με το πόσων χρόνων είναι η μία και τι έκανε και είπεν η άλλη.

Ο λ γ ί ν α. Βέβαια, εκεί καταγίνονται με τα πολιτικά! Εκεί η γυναίκες γίνονται μηδενίστριες.

Λ έ λ α. Εκεί η γυναίκες είναι άνθρωποι ανεπτυγμένοι, ελεύθεροι. Διαβάζουν, μελετούν, γράφουν, εργάζονται.

Έ μ μ α. Βέβαια, γι' αυτό μας περιπαίζεις όταν διαβάζωμεν.

Λ έ λ α. Μ' αυτά που διαβάζετε σεις όχι μόνο δεν αναπτύσσεσθε, παρά χαλάτε και τα μυαλά σας.

(Ακούεται από πάνω η φωνή του πατέρα). Κατίγκω! Κατίγκω!

Η κ Μ ε μ ι δ ώ φ (σηκώνεται και τρέχει). Αμέσως. Γωργάκη μου! Έφθασα, έφθασα!

Λ έ λ α. Θα είναι για να τον βοηθήση να γδυθή.

Έ μ μ α. Είναι ντροπή σου να κοροϊδεύης τον πατέρα.

Λ έ λ α. Καλέ τ' είν' αυτά. Εγώ πονώ, λυπούμαι, δεν κοροϊδεύω. Είναι ζωή, σε παρακαλώ, αυτή της μητέρας και όλων σας μέσα δω.

(Ακούονται φωνές).

Ο λ γ ί ν α. (Αφίνει το κτένισμα και τρέχει εις την πόρτα). Σς. Ακούω φωνές. Ω! δυστυχία τί έχει να γίνη! Εζήτησε τη μποτίλια του.

Έ μ μ α. (πλησιάζει και αυτή στην πόρτα): (Ακούονται κτύποι σπαζομένου ποτηριού). Έσπασε και το ποτήρι. Καλά 'που δεν έσπασε τίποτε άλλο.

Λ έ λ α. Κανένα κεφάλι! Δεν θα ήταν βέβαια πρώτη του φορά!

Ο λ γ ί ν α. Σιωπάτε! Τα πράγματα ησυχάζουν. Του είπεν η μαμά πώς τη μποτίλια την έσπασε το γατάκι του.

Έ μ μ α. (Έρχεται μέσα). Καλά τα κατάφερεν η μητέρα

Λ έ λ α. Είναι φοβερόν. Η γάτα μας, μια γατίτσα τόση δα, να είναι υψηλοτέρα εις την αγάπην του πατέρα από την γυναίκα του

Ο λ γ ί ν α. Εσύ να κρίνης αιωνίως και να κατακρίνης. Ο πατέρας αγαπά την γάτα του, γιατί έτσι του αρέσει.

Σκηνή β'.

Η κ. Μ ε μ ι δ ώ φ. (Έρχεται) φτηνά την γλύτωσα. Ήταν για τη μποτίλια. Να ξέρετε τι είπα!

Ο λ γ ί ν α. Τ' ακούσαμεν, μητέρα, και θα πούμεν το ίδιο.

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ. (βλέπει το ρολόι) Καλέ τέσσερες κι ο Κώστας δεν ήλθεν ακόμη. Ακούς εκεί να μη φανή στου Καλιλά για τα μάτια καν...

Ο λ γ ί ν α. Ύστερα μάλιστα από τόσους μήνας πού' λειπε.

Έ μ μ α. Ξέρεις ότι όλο το καλοκαίρι έλειψε και η ζωγράφος, η νέα του συμπάθεια, η οποία άρχισε από τον Μάρτιο την εικόνα της γιαγιάς.

Ο λ γ ί ν α (προς την αδελφήν της). Κύτταξε τέλος πάντων, θα το τελείωσης αυτό το κτένισμα! Λοιπόν η νέα συμπάθεια του Κώστα, η μαεστρίνα, όπως την λέη η Mme Marie επέρασε το καλοκαίρι της εις το εσωτερικό της Ασίας, ζωγραφίζουσα παληές εκκλησίες.

Η Κ. Μ ε μ ι δ ώ φ (σηκώνεται). Πώς! Ποιός σου το είπε; Εις το εσωτερικό; Μα και ο Κώστας εκεί ήταν.

Λ έ λ α. Δεν αφήνετε τον κόσμο ήσυχο επί τέλους. Νά, πώς περνάτε τον καιρό σας! να κατασκοπεύετε όχι μόνο της Πολίτισσες, αλλά και της ξένες ακόμη.

Η κ. Μ ε μ ι δ ώ φ. Όχι δα! Το πράγμα είναι σπουδαίον! Αυτή η κοπέλλα άρεσεν εις τον Κώστα, έτρεχε πίσω της σαν τρελλός.

Λ έ λ α. (Ξαπλώνεται εις τον καναπέ). Με το δίκηό του. Είναι θαυμασία η Μαρία Μύρτου! γυναίκα υπέροχος, μεγάλη!

Η κ. Μ ε μ ι δ ώ φ. Λέγε τα αυτά εις τον αδελφούλη σου να του σηκώνης το μυαλό.

Έ μ μ α. Και τι την μέλει αυτήν για την συμφορά, που μας περιμένη, αν ο Κώστας είναι στα σωστά του ερωτευμένος!

Λ έ λ α (σηκώνεται) Θα ήταν η σωτηρία του ο έρωσ αυτός. Πρώτα, με μια τέτοια γυναίκα, έξυπνη, ανεπτυγμένη, δραστήρια, εργατική, θα άλλαζε και αυτός ζωή. Θα ησθάνετο την ανάγκην να εργασθή, να γίνη κάτι καλλίτερο από ένας νταντής! Έπειτα θα εσώζετο και από το απαίσιον συνοικέσιον, που του ετοιμάζετε.

Η κ. Μ ε μ ι δ ώ φ. Για να σου πω, Λέλα. Το παράκαμες. Ή μήπως επειδή σε αφήνω να λες όλες της κουταμάρες που σούρχονται στο κεφάλι και όλες της ανοησίες, που ακούεις εκεί πάνω εις τα σχολεία σας, νομίζεις πως είσαι και εις κατάστασιν να κρίνης καλλίτερα από μένα.

Λ έ λ α. Μα μητέρα!...

Η κ. Μ ε μ ι δ ώ φ. Τι Μητέρα! Εγώ ξέρω τι πρέπει να γίνη και τι όχι. Και θα γείνη ό,τι θέλω εγώ! (σηκώνεται με θυμόν). Ο γάμος της Πετρώφ με τον Κώστα πρέπει να γείνη, ο κόσμος να χαλάση.

Λ έ λ α. Μα αν ο Κώστας δεν την θέλη.

Η κ. Μ ε μ ι δ ώ φ. Την θέλω εγώ· και αυτό αρκεί. Όχι ερωτευμένος, αλλά και πανδρεμένος να ήταν, θα τον ξεπάντρευα. Ο γάμος του με

την Πετρώφ θα γίνη. Πρέπει, πρέπει, πρέπει.

Λ έ λ α. Και αν είναι ερωτευμένος με την άλλην.

Η κ. Μ ε μ ι δ ώ φ. Θα ξεερωτευθή.

Ο λ γ ί ν α. Ου! ξεερωτεύεται τόσο εύκολα. Έως τώρα έχει ερωτευθή με όλες μου της φιλενάδες και ξεερωτεύηκεν. Για θυμηθήτε την Ελένη. Θα σκοτόνουνταν, θάφευγε, θα σκότωνε τον αρρωβωνιαστικό της.

Έ μ μ α. Και τώρα εξακολουθεί να την αγαπά. Προχθές, όταν την αντίκρυσε κάτω, έγινε κίτρινος σαν το πανί. Αυτήν την αγαπά ακόμη, σας το βεβαιώνω εγώ.

Λ έ λ α. Γιατί, λοιπόν δεν τον αφήσατε να την πάρη αφού την αγαπούσε τόσο; Η Ελένη είναι νέα, έμορφη, γεμάτη ζωή, ανοιχτόκαρδη. Έχει και χρήματα.

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ. Τώρα μόλις της ήλθεν η κληρονομιά αυτή. Έπειτα είναι και ζωηρούτσικη. Με παρελθόν... Αλλ' ας είναι! Ποτέ μου δεν επερίμενα πώς ο θείος της θάφινεν όλη του την περιουσία εις αυτήν.

Έ μ μ α. Αν δεν είχαν αρραβωνιασθή τουλάχιστον.

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ. Ω! Αυτό δεν σημαίνει.

Λ έ λ α. Πώς! δεν σημαίνει; Δεν σκέπτεσθε, υποθέτω, να διαλύσετε

τους αρραβώνας της με τον άλλον και...τώρα που έγεινε κληρονόμος.

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ. Απ' εκείνα που κατάλαβα θα τους διαλύση μόνη της. Αυτόν τον έπερνε μόνον για τα χρήματα του. Και να σου πω, αν ο Κώστας επιμένει να μη θέλει την Πετρώφ, ας πάρει την Ελένη.

Λ έ λ α. Αν την αγαπά ακόμη και αν ο έρωσ του προς την άλλην.

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ. Ο έρωσ του προς την άλλην θα είναι καπρίτζιο. Δεν μπορεί να είναι παρά καπρίτζιο. Είναι αδύνατον ο Κώστας να αγαπήσει στα σωστά του γυναίκα του είδους αυτού.

Έ μ μ α. Καλέ μην ανησυχήτε και δεν έχει αυτή καιρόν να καλλιεργή τέτοιες αισθηματικότητες. Αυτή τρέχει από παλάτι σε παλάτι και από χαρέμι σε χαρέμι. Δουλεύει ακούραστα.

Έ μ μ α. Αυτή δεν παντρεύεται. Είναι εναντίον του γάμου και υπέρ της ελευθερίας της γυναικός. Είναι χειραφετημένη, (γελά ειρωνικώς.)

Λ έ λ α. Ανοησίες! Χειραφετημένη! Γιατί εργάζεται. Γιατί αντιμετωπίζει τη ζωή μόνη της. Γιατί είναι δημιούργημα του εγώ της. Γιατί είναι άνθρωπος και όχι κούκλα. Στη Ρωσσία όλες η γυναίκες που έχουν κάμει σπουδάς, που έχουν κάποιαν ανάπτυξιν είναι έτσι. Αφήνω πειά της Αμερικανίδες.

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ. Μα ο Κώστας δεν είναι ούτε νεοσσός, ούτε

Αμερικανός. Έπειτα τέτοιου είδους γυναίκες δεν αγαπούν εύκολα, θαρρώ μάλιστα πως αν δεν έχουν και καρδιά.

Λ έ λ α. (σηκώνεται και πηγαίνει αντίκρυ εις την μητέρα της) Έχουν δηλαδή αλλοιώτικη καρδιά. Μεγάλη για κάθε μεγάλο αίσθημα και έτοιμη να θυσιασθή για κάθε ωραίο ιδανικό.

(Ακούεται κρότος αμάξης)

Σκηνή γ'.

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ (πετιέται και τρέχει προς το παράθυρον) Σς. Άμαξα εσταμάτησε (στην πόρτα), Θα είναι ο Κώστας. (Ακούονται έξω βήματα. Η Λέλα τρέχει εις υποδοχήν του αδελφού της).

Λ έ λ α. Καλώς το κακό παιδί. Ου! θα σε μαλώσουν! (του κάνει μίαν υπόκλισιν) Σου αρέσει η τουαλέττα μου;

Ο λ γ ί ν α. Ωραία μας τα κατάφερες. Και η καϋμένη η Κατίνα που σε περίμενε για να τραγουδήση..

Λ έ λ α. Τότε καλά έκαμες που δεν ήλθες.

Κ ώ σ τ α ς (προχωρεί προς την μητέρα του: φορεί μαύρα ρούχα και ένα τριαντάφυλλο στη μπουτονιέρα του). Δεν θα διασκέδασες καλά μητέρα; Σε βλέπω θυμωμένη.

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ (στενάζουσα). Και δεν έχω δίκη; Ακούς εκεί να

υποσχεθής πως θάρθης και να μας γελάσης. Άσκημα παιδί μου, άσκημα καμώνατα! Και ο πατέρας σου έγινε πάλι έξω φρενών.

Λ έ λ α. Μα ο πατέρας είναι πάντα έξω φρενών.

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ. Σς! μη σας ακούση για το Θεό! (βγαίνει από την πόρτα για να ιδή αν ο πατέρας εκοιμήθη. Επιστρέφει) Μάλιστα! έξω φρενών! Και αυτή τη φορά με το δίκηο του.

Κ ώ σ τ α ς. Μα μητέρα, ήτον αδύνατον νάρθω. Ήμουν καλεσμένος εις ένα γάμο. Και νόμιζα ότι θα ετελειώναμεν πειό νωρίς.

(Η αδελφές του τρέχουν και τον τριγουρίζουν. Όλες μαζί). Πες τα μας. Σε ποιο γάμο; γνωστόν μας;

Η Λ έ λ α (τον πλησιάζει, θέτει το χέρι της εις τον ώμον του και αμέσως το αποσύρει). Καλέ είσαι βρεγμένος!

Κ ώ σ τ α ς. Ναι, έβρεξε στη μία

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ. (πετιέται ανήσυχος, τον εγγίζει) Είσαι μούσκεμα, παιδί μου!

Κ ώ σ τ α ς. Μην ανησυχής μητέρα, δεν είναι φόβος να κρυώσω, μ' αυτή τη ζέστη.

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ. Μα να λεκιάσης το φράκο σου, ναι! Βγάλτο να σου το σκουπίσω. Αν τ' αφήσης, θα γίνη ως το πρωί όλο λεκέδες.

(Ιδιαιτέρως) ίσως μπορέσω να μάθω που ήτο.

Ο λ γ ί ν α. Λοιπόν ο γάμος; δεν μας είπες;

Γ ι ω ρ γ ά κ η ς (Ακούεται η Φωνή του Γιωργάκη). Μα δεν μου λέτε
θα ξενυκτίσετε αυτού μέσα, δεν θα κοιμηθήτε απόψε;
Ετρελλαθήκατε;

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ. (σιγά) Κάτω ήταν ακόμη. Άρα γε μας άκουσε!
(δυνατώτερα). Αμέσως, Γιωργάκη μου, (προς τα κορίτσια).
Γλήγωρα. Φθάνει η φλυαρία. Αύριο δεν θάχετε σηκωμό.

(Τα κορίτσια σηκώνονται, μαζεύουν τα πράγματα των και ενώ
βγαίνουν η Ολγίνα λέγει).

Ο λ γ ί ν α. Ουφ! Τι τον μέλει πάλι πότε θα κοιμηθούμε. Μας
τυραννεί αυτός ο πατέρας. Άμα πήγαμε στο χορό μόλις άρχισε η
διασκέδασις, έτρεχε πίσω μας, πότε στη μαμά και πότε σ' εμάς,
(μιμείται το ύφος του πατέρα της). Αι! φτάνει σας. Πάμε! Είναι αργά,
μη χορεύετε τόσο, (βγαίνει).

Λ έ λ α. Ήταν για να μη χάνη τη συνήθεια της γρύνιας.

Έ μ μ α. Φρίκη! Αυτός ο πατέρας. (Ενώ φεύγουν) δεν θα ήταν ποτέ
του νέος.

Σκηνή δ'.

Κα Μεμιδώφ και Κώστας.

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ. Βγάλτο λοιπόν! Θα σε πειράξη η υγρασία.

Κ ώ σ τ α ς. (βγάζει το φράκον και της το δίδει. Ενώ εκείνη το ξαπλώνει εις τον καναπέ ο Κώστας βάζει μια ζακέτα που πέρνει από μέσα και της λέγει). Κάμε γλήγωρα. Θαρχίση πάλι να φωνάζη.

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ. Τίποτα, ανέβηκε, Κώστα, στην κάμαρά του. Μετά πέντε λεπτά θα ρουχαλίζη. (Στεγνώνει το φράκο με το μαντύλι της). Ταταουλιανός θα ήταν ο γάμος αυτός! Και οι καλεσμένοι θα γύρισαν πεζοί και γι' αυτό έγινες σε τέτοιο χάλι.

Ο Κ ώ σ τ α ς (κάθεται και ανάπτει ένα τσιγάρο). Τι σε μέλλει, μαμά, τώρα.

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ. Τι με μέλει; Να μην έλθης εις του Καλιλά, που ήταν και η κ. Πετρώφ, για να τρέχης σε πρόστυχους γάμους, ποιός ξέρει πού;

Κ ώ σ τ α ς (ειρωνικώς) Μην ανησυχής! Η αρχοντιά μας δεν ήλθεν εις καμμίαν συνάφειαν με τον όχλον!. Τα οικόσημα μένουν απείραχτα.

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ. Άφησε της ειρωνείες, Κώστα, παιδί μου. Και μη σου κατοφάινεται, αν δεν θέλω νάχης συναναστροφές με ανθρώπους πρόστυχους. Ξέρεις ότι ο κόσμος μιλεί πάλι για τις νέες γνωριμίες σου, για τους έρωτας σου! Και ο πατέρας σου είναι έξω

φρενών.

Κώστας. Ο κόσμος μιλεί για τους έρωτάς μου και ο πατέρας είναι έξω φρενών. Σ' ερωτώ να μου πης πότε ο κόσμος δεν μιλεί για της ξένες υποθέσεις και πότε ο πατέρας δεν είναι έξω φρενών. Και όταν εσύχναζα εις της κ. Δέδερη, ο κόσμος δεν μιλούσε; Και ο πατέρας έστριβε τα μουστάκια του και έλεγε : Η κ. Δέδερη είναι κόμματος. Μπράβο του του Κώστα! 'Η τώρα από την μια μέρα ως την άλλην, εγκρίνατε όλοι σας ενάρετοι.

Κα Μεμιδώφ. Μα η κ. Δέδερη, παιδί μου ήταν ακίνδυνη. Γυναίκα παντρεμένη, του κύκλου μας, γνωστή για την ζωηρότητά της.

Κώστας. Α! βέβαια! Εκεί ακολουθούσα τας αρχάς σας. Φλερτ, γλέντι, σκανδαλάκια. Έκαμνα ερωτικά γυμνάσματα. Εσυνείθιζα την καρδιά μου εις τα ψεύματα, την εθωράκιζα κατά της αγάπης. Εκεί τα σχέδια σας των πλούσιων γάμων, δεν εκινδύνευαν. Εκεί ήμουν άνδρας, όπως έλεγες, και οι άνδρες μπορούν να κάνουν ό,τι θέλουν.

Κα Μεμιδώφ. (Τον πλησιάζει) Μα παιδί μου, μ' αγόρι μου. Δεν ξέρεις ότι τα χρήματα σήμερα είναι το παν. Δεν συλλογίζεσαι, πως πνιγόμεθα εις τα χρέη, πως έχεις τρεις αδελφές, πως η Ολγίνα είναι πειά μεγαλοκοπέλα· πως αν δεν γίνη ο γάμος σου με την πριγκηπέσσα, δεν θα γίνη και ο δικός της με τον Θέμο. Πού θάβρη ο πατέρας σου της τέσσερες χιλ. λίρες, που του υποσχέθηκε.

Κώστας (σηκώνεται αγανακτισμένος, στέκεται αντίκρυ εις την μητέρα του και της λέγει). Λοιπόν μπορείς να διαλύσης τους

αρραβώνας της κόρης σου, από τώρα, γιατί εγώ δεν θα γείνω σύζυγος της πριγκηπέσσας σας· ποτέ, μα ποτέ, εκατάλαβες;

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ. Μα όλοι μας θ' ανακουφισθούμεν, Κώστα, παιδί μου, με τον γάμον αυτόν. Θα ξεχρεώσωμεν το σπίτι μας της Χάλκης, θα μπορέσης να βάλης κεφάλαια εις την δουλειά των νερών του πατέρα σου. Ξέρεις δα, δουλειά χρυσή!

Κ ώ σ τ α ς (περιπατών επάνω κάτω, ενώ η μητέρα του μιλεί). Ουφ! ζέστη, κουφόβρασι! (Ανοίγει το παράθυρο). Τέτοια ζέστη και να σου μιλούν για συνοικέσιο με την κ. Πετρώφ. Είναι να τρελλαίνεται κανείς.

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ. Και όμως βλέπεις πώς την περιποιούνται όλοι και πώς την συνερίζονται εις τα γεύματα και εις τα τσάια. Είχα και την πριγκήπισσα! Ήταν και η πριγκήπισσα! Άσχημη, που δεν είναι δα και τόσο, όμως αιωνίως την έχει τριγύρυσμένη όλος ο καλός μας κόσμος, όλη η αριστοκρατία του Σταυροδρομιού.

Κ ώ σ τ α ς. Και βέβαια πώς να μη την τριγουρίζουν. Ανήκει εις όλες της κλίκες.

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ. Μα παιδί μου!

Κ ώ σ τ α ς. Παιδί μου και ξεπαιδί μου δεν έχει. Κλίκα χαρτοπαικτών. Η πριγκήπισσα είναι η ψυχή. Παίζει όλη τη νύχτα. Και καπνίζει σαν φουγάρο σιδηροδρόμου ωραία πούρα της Αβάνας...

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ. Το είδες το χρυσό κουτί, των πούρων το στολισμένο με ρουμπίνια και μαργαριτάρια Είναι θαύμα τέχνης και πλούτου.

Κ ώ σ τ α ς. Και δώρον του τελευταίου μεγάλου δούκός, του οποίου η πριγκήπισσα υπήρξεν ερωμένη! Τι noblesse! μητέρα μου. Και πώς θα ξαναχρυσώσουμε και μείς με τον γάμον αυτόν τα μηδικά σήματά μας. Αι!

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ. Να σου 'πω, Κώστα, είσαι ανυπόφορος. Να μας βρίζουν οι εχθροί μας, τι να γείνη! αλλά και συ να λες ό,τι λένε εκείνοι και να εξευτελίζης το μόνο πράγμα που μας έμεινε, την αρχοντιά του σπιτιού μας.

Κ ώ σ τ α ς. Σε βεβαιώ, μητερούλα μου, πως έμαθα κι γω μόλις προχθές, την κατιούσαν εξέλιξιν του γενεαλογικού μας δένδρου. Είναι μία φιλαδούλα τόση δα, που μου την έστειλεν η κ. Δέδερη για να μου αποδείξη ότι είμαι πρόστυχος, και γι' αυτό εγκαταλείπω τας ευγενείς κυρίας και προτιμώ της προστυχούλες. Νομίζω πώς το επιγράφει: «Όμοιος τον όμοιο». Θέλεις να σου το αποστηθίσω; Ξέρεις τώμαθα απ' έξω : Προπάππος μου, ο παπούς του πατέρα. Μηδάς, δηλαδή πουλούσε μήδια εις το Σταυροδρόμι. Παππούς μου, πατέρας του πατέρα, προμηθευτής en gros μηδιών, θαλασσινών και ψαριών εις το παλάτι. Ευνοούμενος του γενικού επιμελητού του Σουλτάνου, οπότεν και το όνομά του πέρνει ένα me εις την αρχήν αντί του de, φαίνεται, αλλάζει την κατάληξιν επί το Ρωσικώτερον και γίνεται Μεμιδώφ. Γεώργιος Μεμιδώφ ο πατέρας, ιδιοκτήτης κτημάτων, κληρονόμος μεγάλης περιουσίας, τραπεζίτης, αλλά και

σπάταλος και ακατάστατος τόσον, ώστε σήμερα να ευρίσκεται εις την ανάγκην να χρυσώσει της ωραίες αυτές φίρμες της υψηλής καταγωγής του με το πρηγκιπικό χρυσάφι της κ. Πετρώφ.

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ (περιπατεί έξω φρενών και προσπαθεί να τον διακόψη, χωρίς να το κατορθώνει. Επί τέλους βάζει τα χέρια της επάνω εις το τραπέζι και σκύβει επάνω του το κεφάλι της). Επί τέλους αυτά είναι ντροπή σου να τα επαναλαμβάνης! Είναι ντροπή σου, ακούς.

(Πέρνει το φράκο του και το απλώνει σε μια πολυθρόνα.)

Κ ώ σ τ α ς (βγάζει το γελέκι του και το πετά επάνω εις την καρέκλα) Πώς ντροπή! αυτή είναι η αλήθεια.

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ. (Ενώ πέρνει και το γελέκι και το διπλώνει). Σιώπησε. Πήγαινε. Με σύγχισες πάλι. Και είναι αργά. (Πέρνει το ρολόι από την τσέπη του ρολογιού και βλέπει την ώρα και διευθύνεται έπειτα να το αφήσει εις το τραπέζι. Εκεί παρατηρεί ένα δακτυλίδι, κρεμασμένο εις την αλυσίδα σαν μπρελόκ. (Ανήσυχος) Τι είναι, τούτο;

(Ο Κώστας τρέχει να της το πάρη, αλλ' εκείνη το σφίγγει εις το χέρι της.

Κ ώ σ τ α ς. Έστω! δες το, μάθε το, αφού έτσι θέλεις.

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ. (Πλησιάζει προς το φως, εξετάζει το δακτυλίδι και

διαβάζει με φωνήν που τρέμει). «Μαρία Μύρτου 8 Ιουλίου 1987.

(Πέφτει μάλλον παρά κάθεται εις τον καναπέ. Άφωνος με αγωνίαν εις το πρόσωπον και τας κινήσεις δείχνει το δακτυλίδι εις τον υιόν της και ερωτά) Τι είναι αυτό;

Κώστας (στενοχωρημένος και με φωνήν που μόλις ακούεται) Το δακτυλίδι του γάμου μου. Ο αρραβών της γυναίκας μου!

Κα Μεμιδώφ. (Ως τρελλή) της γυναίκας σου! Τι είπες! της γυναίκας σου! σου! Παντρεύθηκες λοιπόν. (ανασηκόνεται, πιάνει το κεφάλι της με τα δύο της χέρια, τριγυρίζει εις την σκηνήν.) Μα αυτό δεν είναι δυνατόν! Δεν μπορεί να είναι! Πε μου λοιπόν ότι είναι ψέματα, θεέ μου! θα τρελλαθώ

Κώστας. Μητέρα μου! σε παρακαλώ, μην κάνεις έτσι.

Κα Μεμιδώφ. Εσύ, παιδί μου. Εσύ η ελπίδα μου. Εσύ να παντρευθής με μια γυναίκα που δουλεύει για να ζήση. Και σ' άρπαξε, σ' εξελόγιασε, σε τύφλωσε. Σ' έκαμε να μη σκεφθής, να μη συλλογισθής τίποτε. Ούτε τη μάνα, σου ακόμη. Ω παιδί μου! Κώστα μου! Τι συμφορά!

Κώστας. Όχι συμφορά, μητέρα. Η Μαρία είναι καλή, έξυπνη, ανεπτυγμένη, τελεία γυναίκα. Είναι η μόνη που μπορεί να με βοηθήση εις την ζωή, να με σώση από της κακές μου συνήθειες, να με κάμη άνθρωπο. Όταν την γνωρίσης καλλίτερα, θα την αγαπήσης και συ. Δεν μοιάζει καθόλου με της άλλες γυναίκες.

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ (πειραγμένη) Βέβαια· η άλλες δεν είναι πολύξερές και κοσμογυρισμένες σαν κι' αυτήν. Δεν ξέρουν ν' αρπάζουν, να μαγεύουν τους άνδρες.

Κ ώ σ τ α ς (σηκώνεται δυσαρεστημένος) Μητέρα, μην ξεχνάς ότι την αγαπώ, ότι είναι γυναίκα μου!

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ. Μα είναι τρομερόν να την συγκρίνης μ' εμάς. Να την βρίσκης μάλιστα και καλλίτερη. Αυτήν την κλέφτρα της ευτυχίας μας.

Κ ώ σ τ α ς (ωργισμένος και σχεδόν απειλητικός). Φθάνει! Ούτε λέξιν πλέον. Ακούς, μητέρα. Δεν επιτρέπω. Είμαι άντρας και έκαμα ό,τι ήθελα.

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ. Κι' επρόκοψες. Άντρας! Ακούς εκεί.

Κ ώ σ τ α ς. Για όσα έκανα ως τώρα, εύρισκες ότι ήμουν άντρας κι' οι άντρες κάνουν ό,τι θέλουν. Αυτή δεν είναι η αρχή σου;

Και δεν μ' ενανάριζες μωρό και μ' εμεγάλωσες νέο με το τραγούδι αυτό.

Πόσες φορές μου είπες : Γλέντιζε, παιδί μου, είσαι άνδρας! Μόνο πρόσεξε να μη μπερδευθής πουθενά.

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ ησυχώτερα. Ό,τι σου λεγα, στώλεγα για το καλό

σου. Κάθε μάνα το καλό του παιδιού της θέλει. Κι' αν μ' άκουες ως το τέλος, δεν θάκανες τέτοια τρέλλα.

Κώστας. Αλλά θάπερνα την πρηγκιπέσσα σου με τα πολλά χρήματα.

Κα. Μεμιδώφ. Σήμερα τα χρήματα κάνουν τον άνθρωπο. Εσύ βέβαια δεν θ' αλλάξεις τον κόσμο.

Κώστας. Εγώ! Και εις τι είμαι άξιος εγώ, όπως με αναθρέψατε. Μήπως έχω δύναμι! χαρακτήρα! Δεν βλέπεις που επροτίμησα να παντρευτώ σαν κλέφτης, να πω εις την γυναίκα μου ψέματα, ότι ηθέλατε το γάμο μας, παρά να αψηφήσω τη γνώμη του κόσμου και τη δική σου και του πατέρα μου, πού θέλατε να μου φορτώσετε της ατιμίες δύο γενεών, δεμένες μέσα σένα χρυσό πουγκί και χρυσωμένες με εκατομμύρια!

Κα Μεμιδώφ (ενώ ο υιός της μιλεί, κλαίει. Επί τέλους οι λυγμοί της αυξάνουν}. Σώπα, σώπα. Όσο συλλογίζωμαι τι έκανες και τι θα γίνωμε τώρα, μουρχεται τρέλλα. (Πετιέται αίφνης και κρατή το στήθος της). Θεέ μου! Δεν μπορώ. Πνίγομαι, πεθαίνω! (πίπτει σαν λιποθυμημένη)

Κώστας (τρομαγμένος) Θεέ μου! μητέρα μου! Ησύχασε. Πάω να σου φέρω νερό. Να φωνάξω κανένα! (τρέχει έξω).

Κα Μεμιδώφ (σηκώνεται έξαφνα). Όχι! δεν θα της περάση. Δυστυχία της! Τι την περιμένει!

(Αυλαία)

ΠΡΑΞΙΣ Β'.

Εργαστήριον καλλιτέχνηδος, επιπλωμένον με πολλήν ιδιορρυθμίαν, αλλά και αταξίαν. Εἰς τῆς εταζέρες και τα τραπέζια ἀγαλμάτια, προπλάσματα γύψινα, εἰκόνες. Εἰκόνες τοποθετημένες και ἐπάνω εἰς τα ἐπιπλα και κάτω εἰς τους τοίχους και παντοῦ. Εἰς το μέσον ἑνας εἰκονοστάτης με μίαν εἰκόνα ἀρχισμένην ἐπάνω. Ἐρχεται ο Κώστας με ἐνδύματα ἐξοχῆς και μαλακὸ καπέλλο.

Σκηνή α'.

Κώστας, (βλέπει δεξιὰ και ἀριστερά). Πῶς δὲν εἶναι ἐδῶ! Μαρία! Μαρία! (τριγυρίζει εἰς το δωμάτιον). Δὲν με ἐπερίμενε, φαίνεται, τόσο νωρίς. Θα ἐργάζεται ἀντίκρυ. (Πλησιάζει εἰς το τραπέζι): Α! ἕνα γράμμα, (το ἐξετάζει) Γράφει Στὴν φίλην τῆς. Ἀς δοῦμε τα μυστικά τῆς. (Ξαπλώνεται εἰς τον σοφά, ξεδιπλώνει το γράμμα και διαβάει). «Ἀγαπητή. Παραπονεῖσαι γιατί δὲν σου ἔγραψα τόσοις μήνες τώρα! Και ἔχεις δίκη! Ἀλλ' ἀκουσε. Ἀπουσίαζα εἰς το ἐσωτερικὸν τῆς Ἀνατολῆς, μέσα εἰς ἕνα κάλλος φύσεως ἀφάνταστον. Ἐμείνα ἐκεῖ τόσον καιρό! Ἐκεῖ συνήντησα, χωρὶς διόλου να το περιμένω, και τὴν εὐτυχίαν, το δυσεὔρετον αὐτὸ πουλί, ἐνσαρκωμένην εἰς ἕνα νέον και ωραῖον ἄνδρα, ο οποίος ἐγένετο σύζυγός μου. (μόνος του) Τι κολακευτικὴ κρίσις (διαβάει μωρμουρίζοντας)... Ο ἔρως μας ἐχρονολογεῖτο ἀπὸ πέρυσι. Και ἐπειδὴ εἶχεν ἀρχίσει να με φοβίζει, ἔφυγα ἀπὸ τὴν Πόλη. (Κώστας μονολογῶν). Αὐτὴ ἡ φυγὴ τάφερον ὅλα. (Διαβάει σιγανὰ. Διακόπτεται και λέγει δυνατὰ) Ωραία! Γιατί τα

γράφει τόσο έμμορφα. (Εξακολουθεί, να διαβάζη σιγά. Έπειτα δυνατότερα) Διότι η ελευθερία, η αγάπη και η αλήθεια είναι τα θεμέλια της ευτυχίας. Και τι γερά θεμέλια, αγαπητή μου. (Εκείνος αφήνει το γράμμα, σηκώνεται και περιπατών λέγει) Ναι! γερά. Ενώσω ζούσαμεν εκεί κάτω, άγνωστοι μέσα εις αγνώστους. Αλλά τώρα. Τι κόλασις! Να πρέπη να λέω ψέματα και εκεί και εδώ. Να έχω τη μητέρα τρεις ημέρες άρρωστη, γιατί έμαθε τον γάμο μου. Και εδώ να λέω ότι η μητέρα είναι ενθουσιασμένη. (Περιπατεί στενοχωρημένος). Η ελευθερία και η αγάπη! Ολα αυτά λόγια. Εγώ τώρα τη ζωή μου τη βλέπω σκλαβωμένη Η αληθινή ευτυχία ήταν της παληάς μου ζωής. (Στέκεται σκεπτικός) Εγώ αισθάνομαι ότι δεν είμαι γεννημένος, ούτε για μεγάλες αλήθειες, ούτε για μεγάλα ιδανικά! Για μεγάλα γλέντια, μάλιστα! Για πάθη, για τρέλλες, (περιπατεί σκεπτικός). Θαρρώ πώς η μητέρα έχει δίκηο. Ο γάμος αυτός ήταν μια ανοησία, (στέκεται στενοχωρημένος). Να είμαι τρελλός για την Ελένη, τη μόνη γυναίκα που αληθινά αγάπησα, τη γυναίκα που ήταν, πούβλεπε, που αισθάνονταν τη ζωή, όπως εγώ και να παντρευθώ με τη Μαρία. Αδυναμία χαρακτήρος! Γιατί όπως πολύ καλά λέει η μητέρα, επήρα το θαυμασμό μου στη Μαρία για έρωτα. Η υπερηφάνειά της, η αντίστασις της, ναι, η αντίστασις της μέκαμαν να πάρω τη μεγάλη αυτή απόφασι.

Σκηνή β'.

Μ α ρ ί α (έρχεται) Φορεί ένα άσπρο φόρεμα, ένα μεγάλο ψάθινο καπέλλο και έχει ένα δέμα άσπρα τριαντάφυλλα στο στήθος της). Α! Είσ' εδώ; Καλημέρα, παιδί μου! (τον φιλεί, έπειτα ενώ μιλεί, βγάζει το καπέλλο της) Νόμιζα ότι θ' αργούσες ως εχθές και πήγα και

εργάσθηκα εις την εικόνα της Κιρκασίας. (Κάθεται κοντά του). Αλλά τι έχεις αγάπη μου; Μου φαίνεσαι σα στενοχωρημένος (βγάζει ένα τριαντάφυλλο και του το περνά στη μπουτονιέρα, λέγουςα :) Τι έχεις αγάπη μου;

Κ ώ σ τ α ς (δύσθυμος). Δεν έχω τίποτα. Λοιπόν η Κιρκασία σου προχωρεί;

Μ α ρ ί α. Ναι! (στενάζει) Προχωρεί. Αν και μετανόησα σήμερα που πήγα. Είμαι όλη παραγμένη! Ανήσυχη.

Κ ώ σ τ α ς. Γιατί;

Μ α ρ ί α Μου είπε κάτι πράγματα. Εντελώς πρωτοφανή. Ποτέ δεν επερίμενα από μια Τούρκισσα, από μια γυναίκα κλεισμένη στο χαρέμι τόση φιλοσοφία, τόση ψυχολογική ανάλυσι.

Κ ώ σ τ α ς. Μα τώρα η Τούρκισες αναπτύσσονται, διαβάζουν. Έχουν μάλιστα νομίζω και γυναίκας συγγραφείς.

Μ α ρ ί α.(Σηκώνεται βάζει τη ποδιά της πέρνει μια μεγάλη φωτογραφία και αρχίζει να ζωγραφίζει, λέγουςα) Πρέπει να εργασθώ, γιατί η τσιγγάνα μου μπορεί να φύγη από στιγμή σε στιγμή.

Κ ώ σ τ α ς (ξαπλωμένος καπνίζει). Λοιπόν τι σου είπεν η ωραία Κιρκασία;

Μ α ρ ί α. Παράξενα πράγματα. Ότι είναι ευχαριστημένη με τη ζωή της. Ότι αυτές ζουν κλεισμένες εις το κλουβί, μα τρέφονται σαν τα πουλάκια με ζάχαρι και με τραγούδια, ενώ ημείς που κάνομεν φωλιές στον ανοικτόν αέρα, έρχονται άλλα πουλιά και μας της ρημάζουν. Δεν ξέρεις τι εντύπωσι μου έκαμαν τα λόγια της!

Κ ώ σ τ α ς. Ανοησίες. Η χανούμη σου θα τα διάβασε κάπου, εις κανένα βιβλίο γραμμένο επίτηδες για τα δυστυχημένα αυτά πλάσματα των χαρεμιών

Μ α ρ ί α. Μήπως και για τη ζωή των αυτήν του χαρεμιού δεν μου είπε λόγια σοφά!

Κ ώ σ τ α ς. Πώς! σου έκαμε το εγκώμιον της πολυγαμίας; Μήπως την εζήλευσες, Μαρία; Αί! (γελά) Λέγε λοιπόν.

Μ α ρ ί α (Αφίνει την εργασία της, έρχεται και κάθεται αντικρύ του) Θέλεις να σου πω τα λόγια της, ακριβώς, ως μου τα είπεν...

Κ ώ σ τ α ς (ανασηκόνεται) Ακούς αν θέλω; Πεθαίνω από περιέργειαν να ακούσω την απολογία του ωραίου θεσμού των πολλών συζύγων.

Μ α ρ ί α. Αφού ο νόμος τους και η θρησκεία τους προστάζει, είπεν, οι άνδρες τους κάνουν το θέλημα του θεού. Ενώ σε μας που είναι εμποδισμένο, οι άνδρες μας έχουν φιλενάδες κρυφές, που αγαπούν πειό πολύ από της γυναίκες τους. Έπειτα, για να με πείση περισσότερο, είπε: με το δικό μας νόμο όλα τα κορίτσια

παντρεύονται. Όλες ζουν σύμφωνα με τη φύσι, όλες έχουν το δικό τους, την προίκα που τους δίδει ο άντρας, όλες έχουν παιδιά, έχουν κάποιον ν' αγαπούν...

Κώστας. Να σου πω, Μαρία, σαυτό συμφωνώ και εγώ. Η Τούρκισσά σου έχει πληρέστατα δίκηο. Βεβαίως Τούρκοι και Τούρκισσες είναι ποιό ευτυχισμένοι από μας. Φαντάζεσαι τι ωραίο πράγμα, νάχης χαρέμι, να σκέπτεσαι, πώς τόσες γυναίκες σ' αγαπούν.... (τρέχει κοντά του τρομαγμένη).

Μαρία. Όστε θα σου ήρεσεν αυτή η ζωή. Θα σου άρεσε να μοιράζης την αγάπη σου σε πολλές γυναίκες;...

Κώστας. Δηλαδή όπως εσύ ηύρες σοφά τα λόγια της, έτσι κ' εγώ

Μαρία. Μα ο νόμος τους είναι σοφός, όχι γιατί δίδει στους άνδρες των πολλές γυναίκες, αλλά γιατί προβλέπει για το μέλλον της φυλής. Εκεί νόθα παιδιά και δυστυχισμένα γεροντοκόριτσα και ζωή χωρίς αγάπη και χωρίς χαρά δεν υπάρχει. Ξέρεις τι θα πη να περνάς τη ζωή σου έρημη και μόνη, όπως την περνούν τόσα δυστυχισμένα κορίτσια, επειδή δεν έχουν προίκα για να παντρευθούν; Και τόσα παιδιά που δεν έχουν όνομα και που περνούν όλην των την ζωήν με ατιμίαν και εντροπήν, χωρίς να γνωρίσουν ούτε πατέρα, ούτε μητέρα. Αυτά μου είπεν η χανούμισα και ομολογώ ότι με έκαμε να μελαγχολήσω.

Η ομιλία της αυτή η σημερινή, με την αλληγορίαν των σπιτιών μας που έρχονται ξένες γυναίκες και τα ρημάζουν, μου φάνηκε σαν

οιωνός κακός. Σαν καμμιά προφητεία... (αφίνει την παλέττα της και ρίπτεται εις ένα κάθισμα).

Με εκυρίευσεν ένας φόβος, σαν κάποιος κίνδυνος να απειλή την ευτυχίαν μου.

Κώστας. Έτσι είναι οι ευτυχείς άνθρωποι. Ευρίσκουν πάντα τρόπον να βασανίζονται...

Μαρία. Μα δεν είμαι πλέον απολύτως ευτυχής.

Κώστας Πώς;

Μαρία. Φοβούμαι, Κώστα, ότι δεν με αγαπάς, όπως πριν.. Η αγάπη σου λιγοστεύει, μικραίνει, αφότου ήλθαμεν εδώ. Και θέλεις να σου πω; Και από κει ακόμη. Τον πρώτο μήνα έκανες σαν τρελλός, ήσουν τόσο ερωτευμένος, τόσο πολύ, που μ' εστενοχωρούσε, σχεδόν με επλήγωνεν η αγάπη σου. Έπειτα όσω γω σ' αγαπούσα πειό πολύ, τόσο συ εγείνοσουν ψυχρότερος... Τώρα, αφότου ήλθαμεν εδώ...Θεέ μου, πώς φοβούμαι! (κλαίει).

Κώστας. (την εναγκαλίζεται) Μαρία μου. Αγάπη μου!

Μαρία. Δεν μ' αγαπάς όπως πριν

Κώστας. Δεν πιστεύεις ό,τι λες. Γιατί λοιπόν γράφεις εις την φίλην σου ότι ζούμεν τόσον ευτυχισμένοι...

Μ α ρ ί α. (Σηκώνεται και βλέπει το γράμμα της ανοικτό εις το τραπέζι). Πώς! εδιάβασες αυτό το γράμμα;

Κ ώ σ τ α ς. Ναι! Νομίζω ότι μπορούσα..

Μ α ρ ί α. Όχι! Εγώ δεν εζήτησα ποτέ να διαβάσω γράμματά σου.

Κ ώ σ τ α ς. Μα εγώ είμαι άλλο, αγαπητή μου. Ο χρυσούς αιών της εισότητος δεν έφθασεν ακόμη. Ημείς οι άνδρες πρέπει να γνωρίζωμεν τι γίνεται μέσα εις τα μικρά αυτά κεφαλάκια.

Μ α ρ ί α (με ειρωνείαν) Και ημείς να μη ξέρωμεν τι γίνεται μέσα εις τα μεγάλα αυτά κεφάλια, (δείχνει το κεφάλι του). Αλλά εξέχασες λοιπόν ότι η ευτυχία μας, η αγάπη μας στηρίζεται εις τα θεμέλια της ελευθερίας μου και της ελευθερίας σου.

Κ ώ σ τ α ς. Η οποία δεν μπορεί να συνυπάρξη με τον γάμον.

Μ α ρ ί α. Όταν ο έρωσ ανοίξη τα πτερά του και πετάξη.

Κ ώ σ τ α ς. Όχι. Όταν ζώμεν μέσα εις μίαν κοινωνίαν, εις την οποίαν όλες αυτές η νέες θεωρίες είναι πράγματα άγνωστα. Όταν εγεννηθήκαμεν, εζυμωθήκαμεν με ιδέας άλλας, με συνηθείας άλλας.

Μ α ρ ί α. Αλλά, Κώστα, εκεί κάτω μου είχες υποσχεθή...

Κ ώ σ τ α ς. Μα εκεί κάτω ήμουν τρελλός...

Μ α ρ ί α. Και τώρα έγεινες φρόνιμος..

Κ ώ σ τ α ς. Δηλαδή τώρα, που εις κάθε μου βήμα σκοντάπτω και εις μίαν δυσκολίαν, βρίσκω ότι όλα εκείνα τα όνειρά μας, δεν μπορούν παρά να μείνουν όνειρα. (Σηκόνεται και περιπατεί). Τώρα, αγαπητή μου, η πραγματικότητας, η ζωή του κόσμου με τας μυρίας απαιτήσεις της, υψώνει εμπρός εις τας ωραίας αρχάς σου, φρούρια απόρθητα. Εις κάθε βήμα που θα θέλωμεν να προχωρήσωμεν, θα πίπτη κατ' ανάγκην και ένας νεκρός.

Μ α ρ ί α. Θα ποδοπατείται δηλαδή και από μία αρχή... Θα ενδίδομεν και θα υποτασσώμεθα και εις ένα ψέμα, εις μίαν πρόληψιν. Και έτσι αφού αφήσωμεν όλας τας ιδέας μου και τας αρχάς μου πτώματα προ του φρουρείου σου, — έτσι, νομίζω, ωνόμασες τα Ηλύσια αυτά της υποκρισίας, — θα μπορούμεν και μείς με μίαν προσωπίδα οιανδήποτε για να παίξωμεν το μέρος μας.

Κ ώ σ τ α ς (γελών). Ω! Les femmes savantes Ω! η χειραφετημένες.

Μ α ρ ί α. Με εγνώριζες πριν να με πάρης, και έτρεξες οπίσω μου ως εκεί κάτω, γιατί ο έρωσ μου ήτον, ως έλεγες, ωραίος, μεγάλος αλλοιώτικος από τον έρωτα των άλλων γυναικών. Και μου έδωκες τον λόγον σου, ότι η Μαρία Μύρτου θα έμενε πάντοτε ελευθέρα...

Κ ώ σ τ α ς. Μα αν δεν παραδεχόμην ότι ήθελες, ο γάμος μας δεν θα γίνονταν.

Μ α ρ ί α. Και θα έπερνες μια γυναικούλα, η οποία δεν θα είχεν εις

το κεφαλάκι της άλλες ιδέες παρά πώς να το στολίζη με λουλουδάκια και με πτερά... (σηκώνεται και βαδίζει προς μίαν εικόνα ωραίας κόρης) Και ξέρεις αυτά τα κεφαλάκια και αυτά τα κουκλίστικα χεράκια κρημνίζουν συχνά, μα πολύ συχνά, μεγάλους άνδρας, μεγάλας πόλεις, μεγάλας φυλάς.

Κώστας 'Ισως. 'Ισως. Αν και σε βρίσκω υπερβολικήν.

Μαρία. Ενώ αυτό το κεφάλι εδώ, (δείχνει την ιδικήν της εικόνα)· δεν είναι βέβαια από εκείνα που σου αρέσουν τώρα, αλλά έχει μάτια αητού.

Κώστας (σηκώνεται και κυττάζει απ' οπίσω της) Που βλέπουν ωραία...

Μαρία. Μακριά. Το μέλλον. Ένα μακρινό μέλλον! με την ανθρωπότητα πειό καλή, πειο μεγάλη, με την αγάπην να βασιλεύη παντού και να ανοίγη δρόμους ευτυχίας και χαράς...

Κώστας (την εναγκαλίζεται). Ωραία μου ονειροπόλος

Σκηνή Γ'.

Άννα (κτυπά την θύραν).

Μαρία. Εμπρός. Τι είναι Άννα;

Άννα. (κάμνει νεύματα). Κυρία σας παρακαλώ. Μια στιγμή.

Μ α ρ ί α. Λέγε, Άννα, τι θέλεις;

Ά ν ν α. Κυρία. Δεν μπορώ. Ελάτε σας παρακαλώ.

Μ α ρ ί α (σηκώνεται και διευθύνεται προς την θύραν. Η Άννα της ψιθυρίζει κάτι εις το αυτί. Η Μαρία ξεσπά εις γέλοια). Φαντάσου τι ήταν το μυστικό! Μου έφεραν το φόρεμά μου από την ράφτρα.

Ά ν ν α πειστωμένη. Σας είπα, ότι έφεραν και το λ)σμό μαζί.

Μ α ρ ί α Κι' αυτό ήταν το μυστικό (γελά).

Ά ν ν α Ενόμιζα πώς και δω δεν πρέπει να μιλούμεν για λ)σμούς εμπρός εις τον κύριον. Αλλού όπου ήμουν ως τώρα, είχα τέτοια διαταγή. Από μια φορά μάλιστα που κόντεψε να χωρίση ένα ανδρόγυνο για ένα λογαριασμό.

Κ ώ σ τ α ς. Τι λες;

Ά ν ν α. Μάλιστα, κύριε, σεις την ξέρετε την κ. Μίνα του Ραδή.

Κ ώ σ τ α ς. Αί λοιπόν!

Ά ν ν α. Ο κύριος δεν ήθελε να πληρώνη τα χρέη της κυρίας. Κ' εγώ ήμουν καινούρια στο σπίτι της και δεν ήξερα. Και καλή ώρα σαν τώρα, επαρουσίασα το λ)σμό του εμπόρου. Θεέ και Κύριε τι έγεινε! Καλέ έφθασαν στο χωρισμό!

Μ α ρ ί α. Καλά, Άννα, πήγαινε, (προς τον Κώστα). Πώς σου φαίνεται αυτό που ήκουσες;

Κ ώ σ τ α ς (κινεί, τους ώμους). Πώς μου φαίνεται; Μια σκηνή αληθινή της καθημερινής ζωής Έχω ακούσει τέτοιες σκηνές...

Μ α ρ ί α. Της ζωής της ψεύτικης, εις την οποίαν με παρακινείς να θυσιάσω τας αρχάς μου. Φαντάζεσαι τι γίνεται η αγάπη μέσα εις τα σπίτια που για ένα λ)σμό φθάνουν εις το διαζύγιον.

Κ ώ σ τ α ς Μα και η γυναίκες είναι πολυέξοδες, κατήντησαν μια πολυτέλεια της ζωής.

Μ α ρ ί α. Γιατί δεν εργάζονται. Γιατί δεν της αφήνετε να εργασθούν, να εννοήσουν την αξίαν του χρήματος, να βοηθήσουν τον άνδρα. Ο άνδρας εκείνος που βασανίζεται και βασανίζει την γυναίκα του για τα έξοδα, θα νόμιζε ντροπή του, αν εκείνη ειργάζετο όπως εγώ...

Κ ώ σ τ α ς. Όλες δεν μπορούν να έχουν talent.

Μ α ρ ί α. Όλαις έχουν κάποιο άγνωστο talent που βοηθεί, που δημιουργεί την ευτυχίαν. Αλλά τους το πνίγουν, τους το καταστρέφουν.

Κ ώ σ τ α ς. Είσαι θαυμάσιος συνήγορος και υπερασπιστής των γυναικών.

Μ α ρ ί α. Όχι, Κώστα. Δεν είμαι ούτε το ένα ούτε το άλλο είμαι ο ζωγράφος που βλέπει μόνο και ο ψυχολόγος που διαβάζει βαθειά εις την γυναικεία ψυχή. Και που πονεί γιατί τόσοι κρυμμένοι θησαυροί χάνονται.

Κ ώ σ τ α ς (την πλησιάζει με θαυμασμόν). Ξέρεις, Μαρία, πώς θα ήσουν θαυμάσιος δικηγόρος, μεγάλος απόστολος.

Μ α ρ ί α. Μα εμείς όλες πρέπει να είμεθα και το ένα και το άλλο.

Κ ώ σ τ α ς (βλέπει το ρολόι του) Κρίμα, που δεν έχω καιρό ν' ακούσω και άλλα από τα ωραία αυτά λόγια σου. Πρέπει να φύγω γιατί δεν ξέρεις• δε σούπα την ευχάριστη είδησι. Η μητέρα έρχεται τώρα σε λίγο και πρέπει να κατέβω να την πάρω από το Σκούταρι.

Μ α ρ ί α (όλη χαρά). Μπράβο σου! Η μητέρα σου έρχεται. Και μ' αφήνεις να φλυαρώ τόση ώρα και όλα εδώ είναι άνω κάτω (πετιέται από την θέσι της, και αρχίζει να τακτοποιή). Έγεινε λοιπόν καλά; Ξέρεις, Κώστα, πως υποπτευόμουν, ότι μ' είχες γελάσει, κ' εφοβούμουν πώς η μητέρα σου δε θάθελε το γάμο μας, πώς δεν θα είχε της ιδέες που μούλεγες εκεί κάτω.

Κ ώ σ τ α ς. Μαρία η μητέρα δεν λέει ποτέ όχι Εις όλη την ζωή της δεν είπεν όχι εις τον πατέρα μου και τώρα ούτε εις εμένα.

Μ α ρ ί α. Την θαυμάζω.

Κ ώ σ τ α ς. Λοιπόν πηγαίνω. Au revoir. (την φιλεί, βγαίνουν).

Σκηνή δ'.

(Την στιγμήν που βγαίνουν συναντούν την Δώραν εις την θύραν)

Κώστας. Καλή μέρα, Δώρα και au revoir.

Δώρα. Au revoir.

Μαρία. (επιστρέφει). Δώρα, καλή είδησι Ά, έρχεται η πεθερά μου! φώναζε την Ανναν γλήγωρα. Να συγυρίσωμεν (βγαίνει).

Η Δώρα μόνη. Έρχεται η πεθερά. Κακή είδησις! (τακτοποιεί) Και τι να συγυρίσης εδώ μέσα εις αυτόν τον λαβύρινθον. Θεέ μου! Και θάρθη η Πολίτισσα, η μοναδική νοικοκερά, με τα γυαλάκιά της (προσποιείται την κ. Μεμιδώφ) να ψάξη όλες της γωνίες, να βρη όλα άταχτα, να ρίξη παντού το φαρμάκι της.

(Κτυπά το κουδούνι παρουσιάζεται η Άννα).

Δώρα. Άννα! Μέσα, παντού είναι τακτικά, καθαρά, συγυρισμένα...

Άννα. Μάλιστα, κυρία Δώρα.

Δώρα. Μα όχι για μας μόνο. Όπως τα θέλωμε μείς. Όπως τα θέλουν η πολίτισσες... Έρχεται η μητέρα του κυρίου. Η πεθερά, Άννα, εκατάλαβες;

Ά ν ν α. Ώ! κυρία. Μα τότε πρέπει να σφουγγαρίσωμεν. Η κοκκώνα Κατίγκω θα πάη να σκαλίση και στο πλυσταρειό, ακόμη...

Σκηνή ε'.

Μ α ρ ί α (έρχεται με μια αγκαλιά πρασινάδες και λουλούδια) Πρέπει να σκορπίσωμεν ωραιότητα και χαράν μέσα εδώ! (τακτοποιεί τα λουλούδια).

Δ ώ ρ α Για να εορτάσης την άφιξιν της πενθεράς σου, της κ Μεμιδώφ. Τι απλή που είσαι!

Μ α ρ ί α. Και συ τι κακή!

Δ ώ ρ α. Καλά, καλά. Ρώτησε και την Άνναν, που την γνωρίζει...

Μ α ρ ί α Προστυχειές. Άκουσε, Δώρα. Δεν θέλω να μου πης τίποτε κακό για την μητέρα του Κώστα. Είναι άγια γυναίκα. Φαντάσου ότι ποτέ στη ζωή της δεν είπεν όχι για τίποτε, ούτε εις τον άνδρα της, ούτε εις τον γιού της.

Δ ώ ρ α. Και ο άνδρας της και ο γιός της κάνουν ό,τι θέλει εκείνη πάντοτε...

Μ α ρ ί α. Ωρισμένως, Δώρα, δε χωνεύεις τη πεθερά μου...

Άφησε συ τα λουλούδια. Δεν ξέρεις να τα βάλης έμορφα (προς την Άνναν) θα δώσωμεν τσάι εις την μητέρα του κυρίου.

Ά ν ν α. Πολύ καλά, Κυρία.

Μ α ρ ί α. Και πρέπει όλα και παντού να είναι ωραία.

Δ ώ ρ α. Τα ακριβά τα ασημικά! Να που θα προσέξη εκείνη! Ασήμι, χρυσάφι, διαμάντια. Αυτά θα της φαντάξουν. Τρέχα. Βάλε όλα τα δακτυλίδια και της αλυσίδες σου. Δανείσου αντίκρυ από την Κιρκασία τα πολύτιμα σερβίτσια της

(Η Άννα φεύγει).

Μ α ρ ί α. Είσαι κακή, Δώρα.

Δ ώ ρ α. Και συ μόνο καλλιτέχνις.

Μ α ρ ί α. Ξεσκόνισε εκεί τη Μαγδαληνή μου· ξεσκέπασε και την εικόνα εκείνη. Αυτά είναι τα ιδικά μου πλούτη.

Δ ώ ρ α (γελά) Μ' αυτά θα την εκπλήξεις. Φαντάσου η κοκκώνα Κατίγκω να εκτιμήση της εικόνες σου. (Γελά).

Ά ν ν α (έρχεται με ένα πανέρι ασημικά. Βοηθεί την Δώρα και τραβούν ένα τραπεζάκι και ετοιμάζουν απάνω τα του τσαϊού).

Δ ώ ρ α. Μπράβο, Άννα, μπράβο! Έφερεις και τα χρυσά πιάτα της Κιρκασίας.

Μ α ρ ί α. Τα χρυσά πιάτα να επιστραφούν γλήγωρα.

Δ ώ ρ α. Τα χρυσά πιάτα θα μείνουν, γιατί η ευτυχία εδώ τρώγεται μόνο σε χρυσά πιάτα.

Δ ώ ρ α (συγυρίζουσα). Αδύνατον να βάλη κανείς τάξι μέσα δω.

Μ α ρ ί α. Δεν πειράζει, Δώρα μου. Εδώ είναι το εργαστήριό μου. Κι' η πεθερά μου πρέπει να με δη μέσα δω, όπως μου αρέση κι όπως είμαι πάντα· εις την αλήθεια της καθημερινής μου ζωής. Τι αταξία αυτή είν' ωραία. Εσύ φρόντισε το νοικοκυρειό. Την τραπεζαρία. Το πυργάκι απάνω. Εκεί πήγαινε να βάλης τάξι.

Δ ώ ρ α. Τέλος πάντων επροτιμούσα να μην ήρχονταν αυτή η κυρία.

Ά ν ν α. (βλέπει από το παράθυρο, ενώ ακούεται κρότος αμάξης).
Κυρία! Έρχονται....

Σκηνή ΣΤ'.

ο Κώστας, η κ. Μεμιδώφ, η Μαρία.

Η Μ α ρ ί α (τρέχει εις την είσοδον) Καλώς ωρίσατε.

(εναγκαλίζονται). Τι καλή που είσθε. Τώρα η ευτυχία μας είναι τελεία, (Της φιλεί το χέρι. Η κ. Μεμιδώφ κάθεται εις τον καναπέ, η Μαρία πλησιάζει ένα σκαμνάκι και κάθεται εμπρός της, ενώ ο Κώστας ακουμπά εις το ξύλο του καναπέ).

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ. Εύχομαι να είσθε πάντα ευτυχισμένοι! (βλέπει γύρω της). Και είσθε ωραία εδώ!

Κ ώ σ τ α ς. Σ' αρέσει, μαμάκα μου; Δεν σούλεγα εγώ, πώς είναι σωστός παράδεισος.

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ (με ύφος γλυκύπικρον) Για σένα μάλιστα τώρα θα φαίνεται κάτι περισσότερο από παράδεισος.

Μ α ρ ί α (πέρνει το πιατάκι με τα μπομπόνια και της προσφέρει) Θα πάρετε ένα μπομπόνι, ως που να ετοιμασθή το τσάι.

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ (ανοίγει το σακάκι της και βγάζει ένα κουτί βραχιολιού). Και εγώ θα σου προσφέρω ένα μικρό δώρον. Αφού είχα την ατυχία και τη μεγάλη λύπη, να μη βρεθώ στο γάμο σας (στενάζει).

Μ α ρ ί α Μα έγινε τόσο μακριά. Ξέρετε.

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ. Ναι εκεί κάτω εις το Βαγδάτι.

Μ α ρ ί α. Εις ένα πολύ ωραίο μέρος. Ξέρετε, ο Κώστας είχε αυτήν την ιδέα να παντρευθούμεν εκεί. Εγώ ούτε εφантаζόμουν πως θα ήρχετο να μ' εύρισκεν εκεί κάτω! Είχα μάλιστα φύγει από την Πόλι για να τον αποφύγω. Όταν μια μέρα, εκεί που ζωγράφιζα ένα βυζαντινό ερημοκλήσι, τον βλέπω μπροστά μου! Τι ωραία εκκλησίτσα για ένα γάμο ερωτευμένων σαν κ' εμάς μου λέει. Εγώ εις

τας αρχάς δεν εδέχθηκα. Αλλ' αυτός επέμεινε τόσο!

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ, (προς τον Κώστα, ο οποίος εν τω μεταξύ κάθεται εις το πλάι της και την αγκαλιάζει) 'Ωστε συ είχες την ιδέα να παντρευθήτε εκεί πέρα;

Κ ώ σ τ α ς. Ναι! Μαννούλα μου, (την φιλεί την χαϊδεύει). Τι ωμορφη που είσαι! Για δες μας, Μαρία, δεν μοιάζουμε σαν αδέλφια!

(Κα Μ ε μ ι δ ώ φ, του δίδει μια μπάτσα χαϊδευτικά). Κατεργάρη! (προς την Μαρία) Λοιπόν!

Μ α ρ ί α Λοιπόν το ίδιο βράδυ, όταν ο ήλιος άπλωνεν εις την δύσι του κατακόκκινας πέπλους επαντρευθήκαμεν. Τι ωραία βραδειά Αί! Κώστα! Τρέλλα τρέλλα! Τι κρίμα, που δεν είσατε, εκεί

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ θα σκάσω! (ιδιαιτέρως)

Μ α ρ ί α. Χιλιάδες πουλιά ετραγουδούσαν γύρω μας. Τα λουλούδια λιγωμένα, μεθυσμένα, και αυτά κάτω από το χρύσωμα του ήλιου emύρωναν το βραδινό αεράκι και στόλιζαν με ωμορφιά αφάνταστη το Βυζαντινό ερημοκλήσι.

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ. Και μόνοι σας σαν έρημοι, σαν να μην είχατε ούτε μάννα, ούτε πατέρα.

Μ α ρ ί α. Είχαμε την αγάπη μας τη μεγάλη, τη γιγαντεμένη που αντεπροσώπευε για μας τον κόσμο όλο. Κι' είχαμε και μια μάνα.

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ. Πώς η μητέρα σου ήταν εκεί; (Προς τον Κώστα)
Δεν μου τόχες πει.

Μ α ρ ί α. Όχι. Είχαμε τη μητέρα του Θεού, μια όμορφη μεσαιωνική
Παναγία, που με στέμμα Βυζαντινής αυτοκρατόρισσας, μας
εγλυκοκύταζε μέσ' από το σκουργιασμένο κάδρο της.

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ. Και ποιος σας πάντρεψε:

Μ α ρ ί α. Ένας παπάς, που μόλις είξευρε να διαβάζη, ευλόγησε το
γάμο μας. Τα στέφανά μας τάπλεξα εγώ από κισσούς και από
ολόασπρα του κάμπου αγριολούλουδα.

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ. Τι όμορφα που τα λέει. Είχε δίκη το παιδί αυτό
να ξελογιασθή. (Προς την Μαρίαν)Αί τώρα ό,τι έγεινε, έγεινε.

Μ α ρ ί α. Και το εσυγχωρήσατε. Και το βραχιόλι αυτό είναι ο
αρραβώνας της αγάπης σας. Τι ωραίο βραχιόλι! Και πώς αγαπώ την
πέτρα αυτή, που είναι σαν να ζη, σαν να αισθάνεται, σαν να
παθαίνεται μαζί μας. (της φιλεί το χέρι). Κι' εγώ τι να σας δώσω;
(σηκώνεται πέρνει από ένα τραπέζι την εικόνα του Παρθενώνος και
την προσφέρει) Αυτό είναι το πολυτιμότερο στολίδι του κόσμου
όλου. Είναι ο ναός μιας θρησκείας, που είναι η θρησκεία μου! Η
θρησκεία της ωραιότητας.

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ (εις τον Κώστα) Τι είναι αυτές η θρησκείες;

Κώστας. Η Μαρία, μητέρα, ως καλλιτέχνις λατρεύει τα ωραία πράγματα.

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ. (κατ' ιδίαν) Εκατάλαβα! χαλασμένο κεφάλι!

Μ α ρ ί α. (εν τω μεταξύ που εκείνοι μιλούν η Μαρία πηγαίνει και πέρνει ένα αγαλματάκι Ερμού). Θέλετε να δεχθήτε και αυτόν τον Ερμήν;

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ (μόνη της). Καλά που δεν μουδωκε κανένα γυμνό απ' αυτά, για να το προσφέρω στα κορίτσια μου.

Μ α ρ ί α. Θέλετε να αφήσετε το καπέλλο σας, να φρεσκαρισθήτε λιγάκι; (Η κ Μεμιδώφ σηκώνεται και βγάζει το καπέλλο της). Ως που να ετοιμασθή το τσάι θέλετε να κάμωμεν ένα γύρω στον κήπο, να δήτε το σπιτικό μας.

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ. Αν θέλετε. Πέρνομεν πρώτα το τσάι. Ήμουν τόσο παραγμένη το μεσημέρι, ώστε δεν έφαγα τίποτε.

Μ α ρ ί α Αμέσως. (Τρέχει προς το τραπεζάκι, αποσύρει το παραβάν). Κώστα, βοήθησε και συ. Φέρε από μέσα τίποτε. Ειπέ της Άννας (Ο Κώστας βγαίνει). Αφού πεινάτε, να σας ετοιμάσωμεν ένα μικρό goute. Έχωμεν κρύο πουλί, χαβιάρι• pardon, πάω να φροντίσω, θα σας αφήσω μια στιγμή μόνη (βγαίνει)

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ Ω Θεέ μου! θα σκάσω. Δεν μπορώ να κρατηθώ πειά (Στρέφει προς τας εικόνας και τας πλησιάζει). Αυτά είναι η λατρείες

της..., η θρησκείες της• τσαρλατάνα! Μ' αυτά και μ' αυτά τον εξετρέλλανε. Να ιδούμε η θρησκεία της ως πότε θα την βοηθήση.

Κώστας (με δύο πιάτα εις τα χέρια). Εδώ μητέρα μου βρίσκεται πάντα του πουλιού το γάλα. Θα φάμε περίφημα. Γιατί και εγώ με της συγκινήσεις της σημερινές είμαι νηστικός. (αφήνει τα πιάτα και κάθεται κοντά εις τη μητέρα του). Μα δεν είναι αλήθεια, μανούλα μου, πως τώρα που είδες την Μαρία ησύχασες. Αί! πε μου, πως δεν είσαι πειά απελπισμένη. Πως θα παύσης πειά να μου λες όσα μούλεγες τρεις ημέρες τώρα, που άρχισα και γω να πιστεύω πώς είμαι κατεστραμμένος. Πως έκαμα μια μεγάλη ανοησία.

Δεν είναι αλήθεια, πώς η Μαρία είναι θαυμασία και αλλοιώτικη από της άλλες γυναίκες;

Μαρία και Άννα (φέρουσαι διάφορα τρόφιμα, καρπούς και κρασιά επάνω εις ένα δίσκον. Η Άννα βάζει αμέσως τα σερβίτσια). Με συγχωρείτε, άργησα λιγάκι. (Ετοιμάζει το τσάι) ελάτε, πλησιάσετε.

(Η κ. Μεμιδώφ πλησιάζει ως και ο Κώστας).

Κα Μεμιδώφ. Τι πλούτος, τι πολυτέλεια! Ήξερες από πού να τον πιάσης αυτόν τον φαγά. Αν καλά, καινούριο κοσκινάκι μου και που να σε κρεμάσω.

Μαρία. (προσφέρει τσάι και ετοιμάζει τартίνες με χαβιάρι). Νομίζετε ότι αυτό μπορεί να λεχθή για της γυναίκες. Εγώ, δεν άλλαξα τίποτε από τη ζωή μου. Σας βεβαιώ.

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ. Ὡστε ζήτε πάντοτε με τόσην πολυτέλειαν. Μα τότε θα έχετε πολύ μεγάλα έξοδα.

Μ α ρ ί α (προσφέρει την ταρτίνα και δίδει και κρασί). Μα θα είμεθα και δύω να εργαζώμεθα και να κερδίζωμεν

Κα Μεμιδώφ (με ύφος ειρωνικόν.) Πώς θα εξακολουθήσης να εργάζεσαι και ως κυρία Μεμιδώφ. Αλλά τότε ο γάμος σας δεν ημπορεί να γίνη γνωστός εδώ. Δεν είναι εις της συνήθειες της τάξεως μας, του κύκλου μας..

Μ α ρ ί α. Θα το κάμωμεν να γίνη. Αί! Κώστα.

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ. Μα αφού δεν θα έχετε ανάγκην.

Μ α ρ ί α. Υπάρχουν τόσοι δυστυχείς που έχουν ανάγκη. Τόσοι πτωχοί, που θα εβοηθούσα....

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ. Και ποιός θα φροντίζη το σπίτι σας;

Μ α ρ ί α. Ω! το σπίτι! Έχουν τώρα τόσοις υπηρέτας εις τα σπίτια, ώστε να μη μένη πλέον εις την κυρίαν παρά μόνον η επίβλεψις. Αλλως τε θα εργάζομαι, όταν θα έχω καιρό. Θα ήναι η ωραιότερα μου διασκέδασις. Μήπως εσείς δεν διασκεδάζετε;

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ. Όχι βέβαια για να κερδίζω χρήματα.

Κώστας. Πως! μητέρα; Και τα χαρτιά.;

Κα Μεμιδώφ. Τα χαρτιά δεν είναι δουλειά. Είναι κάτι που κινεί το ενδιαφέρον.

Μαρία. Και νομίζετε ότι όταν καθίσω αντίκρυ εις ένα πίνακα με άσπρο πανί και αρχίσω να δίδω ζωήν εις την σκέψιν μου, και να την ντύνω με γραμμάς, με φως, με χρώματα, ότι το έργον μου δεν με ενδιαφέρει. Και όταν βάζω εις αυτό ό,τι έχω καλλίτερο από την ζωή μου, από την ψυχή μου, από την φαντασία μου, όταν αισθάνωμαι ότι δημιουργώ, δεν είμαι ευχαριστημένη. Αλλά μία τέτοια εργασία εξυψώνει, εξευγενίζει, είναι δύναμις, τιμή, χαρά. Θα ανοίξωμευ ημείς τον καλόν αυτόν δρόμον....

Κα Μεμιδώφ. (Ειρωνικωτάτη). Όστε ο Κώστας Μεμιδώφ θα επιτρέψη εις την γυναίκα του να εργάζεται.....

Μαρία. Θα επιτρέψη; Είναι βαρειά η λέξις σας. Και στο λεξικόν της αγάπης μας δεν υπάρχει η λέξις αυτή.. Επιτρέπει... είναι δουλική λέξις. Και ημείς μόνον με λόγια αγάπης συνενοούμεθα. Έπειτα τα ζητήματα αυτά εμείς τα εκανονίσαμεν προ του γάμου. Γιατί και εκατομμυριούχος να ήταν ο Κώστας, εγώ την εργασίαν μου δεν θα την άφηνα. Είναι τιμή!

Κα Μεμιδώφ. Εις την τάξιν την ιδικήν μας τιμή και χαρά της γυναικός είναι το σπίτι του ανδρός της...

Μαρία. Το σπίτι μας! η φωλειά μας που θα την χτίσωμεν μαζή.

Που σε κάθε της τύχης αναποδιά θα είμεθα δυο, έτοιμοι, δυνατοί, ωπλισμένοι για την πάλη και για την νίκη. Από τη φωλειά την δική μας μόνον τραγούδια χαράς θ' ακούωνται. Ποτέ γρύνιες και θρήνοι.

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ. Τι αισιοδοξία! (με κακίαν) Έχεις ωραίον χαρακτήρα, Μαρία, και πολλήν φαντασίαν.... (βλέπει την ώραν). Κώστα, παιδί μου! Πρέπει να πάς για αμάξι.

Μ α ρ ί α. (σηκώνεται) Πως τόσο γρήγορα!

Κα. Μ ε μ ι δ ώ φ. Ο πατέρας του δεν ξέρει πώς ήλθα εδώ. Ξέρεις, οι άνδρες δεν πέρνουν τα πράγματα όπως ημείς. Ο Γιωργάκης μάλιστα είναι λίγο πειραγμένος μαζί σου, γιατί άφησες την εικόνα της μητέρας του τόσους μήνες τώρα ατελείωτη

Κ ώ σ τ α ς (σηκώνεται) Εγώ φεύγω και σεις συνενοείσθε, για το ζήτημα της εικόνας...

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ. Να μην αργήσης; (ο Κώστας φεύγει) Ναι. Αυτή η εικόνα ήταν η αιτία...

Μ α ρ ί α. Της γνωριμίας μου με τον Κώστα, της ευτυχίας μου...

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ (ιδιαιτέρως). Και της δυστυχίας μου!

Μ α ρ ί α. Και θα την τελειώσω. Και θα την κάμω πολύ ωραίαν. Αλλά πώς να έλθω τώρα να εργασθώ, ο Κώστας με εγέλασε. Μου παρέστησεν ότι ο πατέρας του, όπως και σεις συγκατετίθεσθε εις τον

γάμον μας· τώρα δεν ημπορώ να έλθω εις το σπίτι σας. Ξέρετε αυτό με πειράζει φοβερά. Το ψέμα του Κώστα, είναι ασυγχώρητον, δεν θα έλθω βέβαια να παίζω κωμωδίες.....

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ. Μια ιδέα! Νάρθησ αύριο το πρωί στησ εννηά. Μόλισ θα μας ιδής και θα σε δούμεν. Ο Γεωργάκης θα έχη φύγει. Και μείς θα σ' αφήσωμε να εργασθήσ μόνη με τη γιαγιά. Ούτε ο Κώστας που θάρθη τώρα μαζή μου, γιατί έχη δουλειά και είναι υποχρεωμένος να μείνη στο σπίτι απόψε, θα το μάθη. Εγώ με τον Γεωργάκη θα συνοδεύσωμε στο βαπόρι μία φιλενάδα μας που φεύγει για την Αλεξάνδρεια. Τα κορίτσια με τον Κώστα και την εξαδέλφη των την Ελένη θα πάνε εις τα εμπορικά. Θα εξακολουθήσης την εικόνα και έτσι θα εύρω κ' εγώ αφορμή να μιλήσω με το Γιωργάκη, να αναφέρω το όνομά σου και έτσι προετοιμάζομεν τα πράγματα...

Μ α ρ ί α. Καλά. Τότε έρχομαι... Αφού θα μείνω μόνη με το μοντέλο μου. (ακούεται αμάξι).

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ. (Σηκώνεται και βάζει το καπέλλο της). Κατάμονες δυώ ώρες ολόκληρες.

Κ ώ σ τ α ς (εισέρχεται). Έτοιμη μητέρα;

Κα. Μ ε μ ι δ ώ φ Λοιπόν σύμφωνοι, (την εναγκαλίζεται). Αντίο Μαρία.... (Αποχαιρετώνται.) Κώστας και η μητέρα του φεύγουν).

Η Μ α ρ ί α μόνη (Ρίχνεται εις ένα κάθισμα). Δεν ημπορώ να καταλάβω τίποτε. Αλλοιώτικη γυναίκα, η πεθερά μου. Φαίνεται σαν

άλλα να λέη και άλλα να αισθάνεται. (βλέπει το δακτυλίδι) τι ωραία οπάλ! θαυμασία πέτρα με τόσα χρώματα. Και γι' αυτό ίσως τόσο δυσφημισμένη! η πέτρα της γουρσουζιάς, της δυστυχίας. (Σκεπτική) Νάξερν άραγε αυτό η πεθερά μου και μου την εχάρισεν, ως αρραβώνα συμφοράς (κτυπά η πόρτα) Εμπρός.

Ά ν ν α. Κυρία, είναι το μοντέλο σας. Η τσιγγάνα. Και ρωτά αν θα εργασθήτε σήμερα.

Μ α ρ ί α. Ναι, ας έλθη. Πρέπει να τελειώνωμεν. (Εισέρχεται μία Τσιγγάνα, ντυμένη με κόκκινο ατλαζένιο φόρεμα με χρυσά φλωριά στο κεφάλι και στο λαιμό και με ένα ντέφι).

Τ σ ι γ γ ά ν α. Γεια σου και χαρά σου! Κοκκώνα μου.

Μ α ρ ί α. Καλώς την. Ξέρεις, σήμερα, είμαι κουρασμένη. Δεν έχω καιρό να εργασθώ πολύ.

Τ σ ι γ γ ά ν α. Πρέπει, κυρά μου, να τελειώνουμε, γιατί αύριο φεύγουμε.

Μ α ρ ί α (την τοποθετεί και αρχίζει να ζωγραφίζει). Και πού πάτε;

Τ σ ι γ γ ά ν α. Όπου θέλει ο Θεός. Ρωτάς, κερά μου, τα πουλιά που παν, άμα φυσήξη ο βορράς και πιάσουν τα πρωτοβρόχια.

Μ α ρ ί α (ζωγραφίζουσα). Τι ωραία λόγια και τι ζωγραφιστά που μιλεί (προς την τσιγγάνα) για πε μου ποια είναι η πατρίδα σου;

Τ σ ι γ γ ά ν α. Όπου κάμπος με λουλούδια και με φως κι όπου ουρανός με άστρα στολισμένος εκεί είναι η πατρίδα μας.

Μ α ρ ί α. Τι ωραία πατρίδα. Μόνο που ζήτε στο δρόμο. Και δεν βαρυνέστε τη ζωή αυτή, χωρίς σπίτι, (την τακτοποιεί και εξακολουθεί ζωγραφίζουσα).

Τ σ ι γ γ ά ν α. Να βαρεθούμε. Πώς να βαρεθούμε. Δουλεύουμε στη γη, που μας γελά με τα άνθια της και μιλούμε με τ' αστέρια, που φωτίζουν της ψυχές μας.

Μ α ρ ί α. Μιλείτε με τ^ο αστέρια;

Τ σ ι γ γ ά ν α. Πώς! Αν δεν μιλάγαμε θα ξέραμε της τύχης των κοριτσιών και θα γνωρίζαμε τα γιατροσόφια που γιατρεύουν της πονεμένες ψυχές. (Ενώ μιλεί, βλέπει το δακτυλίδι στο χέρι της Μαρίας. Πετιέται από τη θέσι της αγριεμένη) Ποιός εχθρός σου, κυρά μου. σου έδωκεν αυτό το βραχιόλι, αυτή την πέτρα τη γουρσουζική; (Κυτπάζει σαν εμπνευσμένη γύρω της. Ακούεται έξω σαν ένα φτερούγισμα πουλιού και κλάψιμο σκύλλου. Προς την Μαρίαν φοβισμένη και δείχνουσα προς τα έξω) Άκουσες; Είναι το σκυλλί σου που κλαίει την ευτυχία σου! Είναι τ' αφορεσμένο το πουλί του πόνου, που έκραξε στην πόρτα σου! Κερά μου. (Ορμά και της αρπάζει το χέρι) Βγάλετο το βραχιόλι αυτό, που φέρνει συμφορές και δυστυχίες. Βγάλετο το μαγεμένο το βραχιόλι!

(Αυλαία).

ΠΡΑΞΙΣ Γ'.

(Η οικογένεια Μεμιδώφ είναι συνηθρισμένη εις την τραπεζαρίαν. Τα τρία κορίτσια, έτοιμες, ντυμένες για τα μαγαζιά. Η μία βάζει το καπέλλο της, η άλλη τα γάντια της και η τρίτη κάθεται και γράφει).

Ο λ γ ί ν α. Ο πατέρας δεν κατέβηκεν ακόμη. Ά! ξέχασα! Έμεινε για να συνοδεύσουν με τη μαμά την κ. Βιλή

Έ μ μα. Ξέρετε ότι η μαμά περιμένει τώρα το πρωί την κυρίαν ζωγράφον (ειρωνικώς σύρουσα τας τελευταίας λέξεις).

Ο λ γ ί ν α. Ευτυχώς που θα πάμε στα μαγαζιά, είτε μη θα μου' πίαναν τα νεύρα, αν θα έπρεπε να μείνω με την υψηλήν αυτήν επισκέπτριαν (ειρωνικώς).

Λ έ λ α. (αφίνει την πένα της) Αιωνίως ξόανα και φαντασμένες.

Έ μ μ α. Εσύ να σιωπάς.

Ο λ γ ί ν α. Κάμε τον κατάλογο, τι έχωμεν να πάρωμεν και που να πάμε.

Σκηνή Β'.

Αι άνω και η κερά Ρήνα Έπειτα, ο κ. και η Μεμιδώφ.

Κ ε ρ ά Ρ ή ν η. (έρχεται με ένα μπουκάλι κρασί και ένα κουτί

παξιμάδια). Έφεραν το παληό κρασί για τον κύριο. (Τα αφήνει επάνω εις ένα τραπέζι.) Αί! κορίτσια! Κυτάξετε να είσαστε γελαστές, τώρα που θα κατέβη ο κύριος, γιατί είναι με τα νεύρα του· ξέρετε, γιατί είπεν η γιαγιά, πως κακοκοιμήθηκε την νύχτα. (Φεύγει).

Λ έ λ α. (Η οποία έγγραφε ως κάτι να της υπαγόρευαν η άλλες, πετιέται από την θέσιν της) Ωρίστε. Και ύστερα παραξενεύονται, γιατί δεν χωνεύω όλα αυτά. Η γιαγιά, γρηά γυναίκα, ενενήντα χρόνων δεν μπορεί να είναι ανήμπορη, γιατί ο πατέρας θυμόνει. Μη μιλήσετε, θα θυμώση. Μη γελάσετε, θα του πιάσουν τα νεύρα του. Μην πήτε αυτό, μη κάμετε εκείνο κρυφά από δω, μυστικά από κει, ψέματα αιωνίως.

Η Κ ε ρ ά Ρ ή ν η (παρουσιάζεται με ένα πακέτο νταντέλα. Το δίδει εις την Ολγίαν). Τώφερεν ο έμπορος μ' αυτό το λογαριασμό. Είπεν ότι το εδιάλεξεν η μητέρα σας.

Ο λ γ ί ν α. (διαβάζει το λογαριασμό). Πέντε πήχες, πέντε λίρες.

Έ μ μ α. (εν τω μεταξύ πέρνει και ξετυλίγει την νταντέλαν). Ά! Τι ωραία! Είναι για το μαύρο μεταξωτό της μητέρας.

Ο λ γ ί ν α (την βλέπει). Όταν παντρευθώ θα βάζω όλο αληθινές νταντέλες εις τα φορέματα μου.

Λ έ λ α. Βέβαια! Γι αυτό σας χρειάζονται τα εκατομμύρια της πρηγκιπέσσας.

(Η Έμμα τοποθετεί την νταντέλα επάνω εις το φόρεμά της και
καμαρώνει, ενώ ακούεται έξω η φωνή του πατέρα).

Ο λ γ ί ν α. Ο πατέρας (πέρνει το λ)σμό και τον κρύβει εις την τσέπη
της).

(Η Έμμα τραβά την νταντέλα, η οποία μπερδεύεται εις τα πόδια της,
ενώ η Ολγίνα προσποιείται ότι τακτοποιεί το buffet.

Γ ι ω ρ γ ά κ η ς (έτοιμος με κοστούμι πρωινής εξόδου). Τι είναι πάλι
αυτό; ψούνια καινούργια. (θυμωμένος). Θα με φάτε με τα κουρέλια
σας!

Ο λ γ ί ν α. (Με σπουδήν) Καλέ, πατέρα, ήλθεν ο Αρμένης, αυτός
που πουλεί φθηνά, και άφησεν αυτό το κομμάτι την νταντέλα για
μια λίρα. Αξιζει πέντε λίρες. Έπειτα αν θέλη η μαμά, την πέρνει, αν
δεν θέλη...

Σκηνή Γ'.

(Οι άνω και η κ. Μεμιδώφ, έπειτα η Μαρία).

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ (Εισέρχεται με το καπέλλο εις το χέρι· φαίνεται
ανήσυχος διότι βλέπει την νταντέλα εις τα χέρια του συζύγου της
και προσποιουμένη ότι δεν έχει είδησιν ερωτά:) Τι είν' αυτό;

Ο λ γ ί ν α (πέρνει τη νταντέλα από τα χέρια του πατέρα της και της
την δείχνει). Μαμά, την έφερεν ο Αρμένης σου και θα ξαναπεράση

να μάθη, αν την θέλης.

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ. Ουφ! Έξοδα πάλι. Δεν μου χρειάζονται νταντέλες.

Ο λ γ ί ν α. Μαμά μου, για το καινούργιο σου το φόρεμα. Ξέρεις, την αφήνει μια λίρα.

Γ ι ω ρ γ ά κ η ς. Και τα παιδιά λένε πώς αξίζει πέντε

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ. (προσποιείται πώς την βλέπει για πρώτη φορά).
Και έξ και οκτώ (γυρίζει προς τον άνδρα της και του διορθώνει την γραβάτα του). Έτσι δα να φαίνεσαι ωραίος! Να σε θαυμάση και σήμερα η κ. Βιλή!

Γ ι ω ρ γ ά κ η ς. (Εξετάζων την νταντέλα). Μήπως την έχει κλεμμένη;

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ. Καλέ όχι, Γιωργάκη μου. Θα είναι κάποιας χανούμισσας. Όπως σου λέγα την άλλη φορά η χανούμισσες έχουν πίστωση εις τα μαγαζιά. Αλλά μετρητά δεν τους δίδουν οι άνδρες των, γιατί παίζουν και χάνουν. Τι κάνουν λοιπόν; Αγοράζουν από τα μαγαζιά και τα μεταπουλούν όσα όσα, για να κάμουν χαρτζηλίκι

Λ έ λ α. (ιδιαιτέρως) θεέ μου! τι ψέματα!

Γ ι ω ρ γ ά κ η ς. Κι' ο κερδισμένος απ' όλους είσαι του λόγου σου, κοκκώνα Κατίγκω, που ντύνεσε με το τίποτα. Βλέπεις Λελούτσια, πώς τα καταφέρνουν η μητέρα σου! Αυτά να ντα πης της θειάς σου.

Πως εδώ στην Πόλη, η γυναίκες μας και ντύνονται ωραία και την οικονομία τους κυττάζουν. Εμείς, βλέπεις, της χάσαμε της χιλιάδες της λίρες μας και πρέπει να τα καταφέρνωμεν όπως, όπως.

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ. (βάζει εις ένα ποτήρι κρασί και η Έμμα προσφέρει το κουτί με τα παξιμαδάκια). Σαν χλωμός μου φαίνεσαι, Γιωργάκη Πιες δυώ σταλαγματιές και βούτισε τα παξιμαδάκια σου.(Η Ολγίνα, τρέχει και του φέρνει ένα πετσετάκι).

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ (κυττάζει την ώρα). Όπου νάναι έφθασε και η κ. Μύρτου. Ξέρεις δα η ζωγράφος από τας Αθήνας. Ό,τι γύρισεν από την εξοχή και μήνυσε πώς θάρθη για την εικόνα της γιαγιάς. Θα μείνω να την περιποιηθώ λιγάκι. Γιατί αν την περιποιηθούμε δεν θα πάρη τίποτε. Κατέβα του λόγου σου και μετά δέκα λεπτά έφθασα κ' εγώ (ο Γιωργάκης φεύγει· τα κορίτσια) Τι καλά. που έφυγε.

Ο λ γ ί ν α. Χρήματα άφησεν;

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ Θα ψωνίσετε με πίστωσιν. Και τα δίδομεν λίγα, λίγα (Κτυπά η πόρτα). Έφθασε. Θα είναι αυτή (τρέχει και ανοίγει μόνη της).

Μ α ρ ί α (εισέρχεται με το κουτί της ζωγραφικής της) Καλή μέρα σας (Χαιρετά την κυρίαν Μεμιδώφ, και όλους τους άλλους).

Λ έ λ α. Μας εξεχάσατε....

Μ α ρ ί α. Δεν σας εξέχασα (στενοχωρημένη) Αλλά έλειπα. Δεν

ήμουν εδώ. Τώρα θα εργασθώ πολύ.... Και με μια δυώ πόζες
τελειόνομεν...

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ. Να ξεκουρασθήτε. Να πάρετε ένα νερό.

Μ α ρ ί α. Ευχαριστώ. Δεν θα πάρω τίποτε. Δεν πρέπει να χάνωμεν
καιρόν.

Λ έ λ α. Ημείς δεν θα σας εμποδίσωμεν, αλλ' ούτε και θάχωμεν την
ευχαρίστησιν να μείνωμεν μαζί σας. Δυστυχώς έχομεν δώσει
συνέντευξιν για να πάμε εις τη μοδίστρα και στα μαγαζιά.

Μ α ρ ί α. Ο καθένας τη δουλειά του.(Προς την κυρίαν Μεμιδώφ).
Λοιπόν πού θα εργασθώμεν;

Κα Μ ε μ ι δ ώ φ. (Ανοίγει την πόρτα του πλαϊνού δωματίου). Εδώ
εις το πλαϊνό δωμάτιον. Εδώ που εργασθήκατε και την άλλη φορά.
Τα έχομεν όλα έτοιμα. Ορίστε (Περνά πρώτη και την ακολουθούν η
Μαρία και αι άλλαι. Μένει μόνη η Ολγίνα επί της σκηνης).

Ο λ γ ί ν α. (από την πόρτα) Να σας κλείσω μήπως το φως απ' εδώ
σας ενοχλεί. (κλείει. Έπειτα βάζει τα γάντια της και φαίνεται να ζητή
την σημείωσιν, όπου έγγραφεν η Λέλα) Ουφ! που είναι αυτή η
σημείωσις!

Σκηνή Δ'.

Ολγίνα και Ελένη.

Ε λ έ ν η (εισέρχεται με πρωινό φόρεμα εξόδου, πολύ elegante και κομψή μέχρι προσποιήσεως) Καλή μέρα, Ολγίνα. Αί! Είστε έτοιμες; Δεν πιστεύω νάργησα.

Ο λ γ ί ν α. Δηλαδή! Ήλθες μισή ώρα πριν και θα μας περιμένεις, γιατί έχομε να πάμε μια στιγμή στη ράφτρα για δοκιμές.

Ε λ έ ν η. Μα η θεία μούγραψε σήμερα πρωί, πρωί, να είμαι εδώ στις εννηά ακριβώς.

Ο λ γ ί ν α. Εκτός αν θέλεις νάρθεις μαζί μας, για να πης το γούστο σου.

Ε λ έ ν η (βγάνει τα γάντια της) Ευχαριστώ· δεν έχω καμιά όρεξη να τρέχω στις ράφτρες. Και ο Κώστας;

Ο λ γ ί ν α. Εβγήκε. Και θάρθη στις εννηάμιση να μας πάρη από τη ράφτρα.

Ε λ έ ν η. Μήπως θάρθη απ' εδώ πριν;

Ο λ γ ί ν α. Ναι.

Ε λ έ ν η. Τότε κάθομαι. Έχω να γράψω ένα γράμμα, για να το ρίξω εις την πόστα κατεβαίνοντας. Χαρτί;

Ο λ γ ί ν α. Έχει εκεί ό,τι χρειάζεται (δείχνει το γραφείο). Au revoir

λοιπόν (βγαίνει).

Ελένη. Au Revoir (κάθεται, ανοίγει το συρτάρι, πέρνει χαρτί και γράφει. Τελειώνει το γράμμα της, το διαβάζει, το βάζει εις φάκελλον).

Σκηνή Ε'.

Ελένη και Κώστας.

Κώστας (εισερχόμενος έξαφνα, σταματά μόλις βλέπει την Ελένην) Πώς! μόνη! Η μαμά, τα κορίτσια δεν κατέβηκαν ακόμη;

Ελένη. Ούτε καλή μέρα, δεν μου είπες. Πώς άλλαξες, καϋμένε Κώστα. Άλλοτε, όταν μ' εύρισκες μόνη έκανες σαν τρελλός από χαρά. Και τώρα που έχω μάλιστα και τόσα νέα να σου πω.

Κώστας. Ενόμιζα ότι τα νέα σου θα τάλεγες τώρα εις άλλον. Και ότι ημείς δεν έχομεν τίποτε να πούμεν.

Ελένη (σηκώνεται και τον πλησιάζει). Μπα, έτσι νομίζεις; Λάθος, φίλε μου. Άνθρωποι που έζησαν τόσον καιρόν όπως ημείς. (Τον πέρνει από το χέρι). Έλα λοιπόν μέσα. Ή φοβάσαι να μείνης μόνος μαζή μου;

Κώστας (την απωθεί) Ναι, σε φοβούμαι· είσαι γυναίκα επικίνδυνη.

Ε λ έ ν η. Για την αρετήν σου; Θεέ μου! Πώς αλλάζουν οι καιροί!
Άλλοτε εφοβούμην εγώ να μείνω μόνη.

Κ ώ σ τ α ς. Δεν εννοώ να κλέπτω δικαιώματα άλλου.

Ε λ έ ν η. Τι ενάρητος! Τι ηθικό παιδί! (Τρέχει με τρόπον απ' οπίσω
του, τον σπρώχνει ολίγον, κλείει την πόρτα με το κλειδί).

Κ ώ σ τ α ς. Τι κάνεις; Μπορεί να κατέβουν και να μας εύρουν
κλεισμένους εδώ.

Ε λ έ ν η Δεν υπάρχει φόβος. Όλοι λείπουν. Η μαμά σου και ο θείος
παν να συνοδεύσουν την κ Βιλή, που φεύγει. Τα κορίτσια παν εις
την μοδίστρα, όπου θα σε περιμένουν, ως και μένα για τα μαγαζιά.
Ώστε, είμεθα μόνοι.

Κ ώ σ τ α ς Αδιάφορον! (διευθύνεται προς την θύραν).

Ε λ έ ν η. (Τρέχει, στέκεται εμπρός στην πόρτα και ανοίγει τα χέρια
της). Δεν σ' αφίνω να περάσης. Η τύχη μου ευκολύνει την
συνάντησιν αυτήν, που είχα σκοπόν να σου ζητήσω.

Κ ώ σ τ α ς (στέκεται και σταυρόνει τα χέρια του). Μήπως ο
πολυτάλαντος μνηστήρ έχασεν εις το χρηματιστήριον και μαζή με τα
πλούτη του επέταξε και η αγάπη σου!

Ε λ έ ν η (τον πλησιάζει, ώστε το πρόσωπόν της να εγγίξη σχεδόν το
δικό του. Με πάθος). Όχι, αγάπη μου! Εγώ! απέκτησα χρήματα Δεν

έμαθες λοιπόν την μεγάλην είδησιν; Είμαι κληρονόμος είκοσι χιλ. λιρών και περιμένω μια λέξι σου, ένα νεύμα σου, για να στείλω τον πλούσιον μνηστήρα απ' εκεί που ήλθε.

Κ ώ σ τ α ς. Μπα! Τόση θυσία!

Ε λ έ ν η Κακέ! Δεν κάνω καμμιά θυσία. Ξέρεις ότι πάντα σ' αγαπούσα σαν τρελλή και πάντα θάμενα δική σου, μ' όσους γάμους κι' αν έκανα. Μα πτωχοί κι' οι δύο μας, πώς θα ζούσαμεν! Η μητέρα σου μου το είχε πη καθαρά. Ο γάμος αυτός, Ελένη μου, δεν μπορεί να γίνη και δεν θα γίνη!.

Κ ώ σ τ α ς. Και τώρα;

Ε λ έ ν η. Με είκοσι χιλιάδες λίρες δεν υπάρχει φόβος να πεθάνωμεν εμείς από πείνα και η αγάπη μας από γρύνια. Η μητέρα σου, άμα χαρίσωμεν της πέντε για το γάμο της Ολγίνας, θα επιτρέψη...

Κ ώ σ τ α ς. Όλα αυτά έρχονται αργά. Σε συμβουλεύω να σφίξης την καρδιά σου, αν υποτεθή ότι έχεις, να ξεχάσης τα περασμένα και να γυρίσης πάλι εις την χρυσήν αγκαλιά του Ανδρέα σου. Εγώ δεν είμαι πλέον...

Ε λ έ ν η Έχεις άλλους έρωτας το ξέρω.... Με την Αθηναίαν σου, το νέον σου θύμα.....Η κακές γλώσσες μάλιστα λεν ότι το ταξείδι σου εις την Ασίαν έγινε με συντροφιά...

Κ ώ σ τ α ς. Διάβολε. Είσαι πολύ καλά πληροφορημένη.

Η Ελένη (κάθεται). Καλλίτερα από όσο νομίζεις. Όλον αυτό τον καιρό η καρδιά μου, ο νους μου σε ακολουθούσαν....

Κώστας (σηκώνεται). Tiens, Tiens! Τι περίπλοκο πράγμα ο νους και η καρδιά μιας γυναίκας του είδους σου. Όστε όταν έδιδες τα χείλη σου εις τον άλλον, η καρδιά σου πετούσε σε μένα.

Ελένη (ορμά, πέρνει το κεφάλι του και τον φιλεί). Ποτέ εκείνος δεν με είδεν εμπρός του έτσι. Ποτέ μαζή του δεν ησθάνθην ό,τι αισθάνομαι μαζή σου. Η αγάπη μου, η τρέλλα μου, το πάθος μου, ούτε έσβυσε, ούτε θα σβύση. Θυμήσου, Κώστα μου, θυμήσου πόσο ευτυχείς είμεθα. Πώς έλεγες ότι καμμιά άλλη γυναίκα δεν σε έκανε τόσον ευτυχή. Κώστα, αγαπημένε μου, είμαι δική σου και είσαι δικός μου...

Κώστας. Όχι, δικός σου. Όχι. Είναι αργά πειά. Όλες η γυναίκες αγαπούν το ίδιο. Όμως όλες δεν ξέρουν να λένε ψέματα, όπως εσύ. Τώρα δεν τα πιστεύω πειά τα μάτια σου. Είναι μάτια πονηρά και ψεύτικα.

Ελένη. (λυπημένη και σχεδόν κλαίουσα). Είσαι κακός, Κώστα. Είσαι άδικος· χωρίς καρδιά. Τι φταίω εγώ, για ό,τι έγγεινεν; η μητέρα σου ηύρε τον πλούσιο γαμπρό, η μητέρα σου με παρακίνησεν, μ' εβίασε, μ' εφοβέρισε. Ω! αν ήξερες πόσο επολέμησα, πόσο αντιστάθηκα, πόσα δάκρυα έχυσα. Αλλά τι νάκανα. Όλοι οι δικοί μου με είχαν πολιορκήσει. Κατήντησε κι εις τον Ανδρέα να καταφύγω, να του 'πω πως δεν τον αγαπώ, για να σωθώ. Και ξέρεις τι μου είπεν:

Εγώ σ' αγαπώ. Σ' εμένα αρέσεις. Κι' αυτό φθάνει Με τον καιρό θα μ' αγαπήσης. Τι νάκανα λοιπόν; Μα τώρα πούχω χρήματα. Ω! τώρα, είμαι δική σου, Κώστα.

Κώστας. Είναι αργά τώρα πειά Ελένη. (Σηκώνεται και περιπατεί στενοχωρημένος). Εγώ δεν ανήκω πειά εις τον εαυτόν μου.

Ελένη. (Κρεμά τα χέρια της εις τον λαιμόν του και τον κυττάζει κατάματα) Ανήκεις... εις εμένα... Για δεσ με! Για δεσ τα μάτια μου. Πειά άλλη ξέρει να σε βλέπη έτσι; Πειά να αγαπά όπως εγώ.

Κώστας. (ως υπνωτισμένος την αγκαλιάζει και αυτός και την φιλεί) Καμμιά, γόησσα! καμμιά, μάγισσα! Μόνον εσύ! Ναι! το ξέρω. Μόνο συ είσαι καμωμένη για μένα και γω για σένα. Μας έχει σφιχτά αλυσσοδεμένους το πάθος, η περασμένες τρέλλες, το μεθύσι της αγάπης. Της ψυχές μας της έχει σφραγίσει ένας κοινός πόθος, μια κοινή δίψα, κάτι που ένα χρόνο τώρα προσπάθησα να σβύσω εις άλλον έρωτα, εις ένα ευγενή έρωτα... και δεν το κατώρθωσα!

Ελένη (χαρούμενη τον θωπεύει) Όστε δικός μου και πάλι! Δικός μου πάντα. Τι χαρά!

Κώστας. (Την πέρνει κοντά του και κάθονται αγαπημένοι). Πώς σε ποθούσα και τι υπέφερα, όταν εσυλλογιζόμουν ότι άλλος... Τι δεν έκαμα για να σε ξεχάσω. Της πειό μεγάλες τρέλλες. Έπαιξα την ζωή μου ολόκληρη. Εθυσίασα το μέλλον μου... τη φιλοδοξία μου.

Ελένη. Μα τι έκαμες λοιπόν;

Κώστας. Ό,τι και αν έκαμα είμαι δικός σου! Το όνομά σου ανέβαιναν εις τα χείλη μου, όταν μιλούσα στην άλλην

Ελένη Και τώρα η αγάπη σου με την άλλην.

Κώστας. Ω η αγάπη μου εκείνη... είναι αγάπη καθήκοντος τώρα πειά. Και γι' αυτό δεν έζησε, ούτε όσο ζουν τα ωραία όνειρα. Ήταν το ναρκωτικό που έπινα για να σε ξεχάσω, και τώρα άρχισε να με κουράζει...

(Ακούεται έξω κάποιος θόρυβος, ως ανθρώπου περιπατούντος)

Ελένη (πετιέται, ανοίγει την πόρτα). Φεύγω. Κάποιος έρχεται. Δεν θέλω να μας εύρουν μαζί. (φεύγει. Ανοίγει η πλαϊνή θύρα και παρουσιάζεται η Μαρία ωχρά, με τα μάτια σβυσμένα)..

Κώστας (σαν τρελλός). Μαρία! Συ εδώ; Πότε ήλθες; Πώς ευρέθηκες εκεί; (την πλησιάζει).

Μαρία Μ' έβαλεν η μητέρα σου εκεί. Μη μ' εγγίζης. Μου κάνεις φρίκην. Τα άκουσα όλα (πίπτει εις ένα κάθισμα και κλαίει).

Κώστας (κάθεται εις το πλάι της). Μαρία μου, συγχώρησε με. Μια παλιά συμπάθεια. Σου είχα εκμυστηρευθή την τρέλλαν μου αυτήν (δοκιμάζων να την εναγκαλισθή). Μαρία μου! Συγχώρησε με.

Μαρία (τον σπρώχνει και φεύγει μακριά). Μη με εγγίζης. Μου

κάνεις φρίκη! Τα χέρια σου είναι ζεστά ακόμη από τα αγκαλιάσματα της άλλης, τα χείλη σου καίουν από τα φιλήματά της. (ωργισμένη). Μη με πλησιάζης... Μου κάνεις φρίκην! Φύγε!

Κώστας· Μαρία μου; με παρέσυρε. Άκουσε.

Μαρία. Δεν θέλω να ακούσω τίποτε (ωργισμένη).

Κώστας. Δεν με αγάπησες λοιπόν ποτέ; Μαρία.

Μαρία. Τολμάς να μου ομιλής για την αγάπην μου, την στιγμήν αυτήν, που είσαι ακόμη μεθυσμένος από τα λόγια της άλλης, που εις τα μάτια σου αντανakλά ακόμη η μορφή της, που εις τα αυτιά σου αντηχούν οι όρκοι της. Τι φρίκη! (Τον βλέπει με κάτι τρομερόν εις το βλέμμα). Και μου ετοιμάζεις ολόκληρη ζωή αλυσσοδεμένη με τέτοιες ατιμίες! Και ήρχουσιν τώρα να μου δώσης φιλήματα παγωμένα καρδίας νεκρής για μένα και χάρδια που θα με πλήγωναν και ματιές που θάβριζαν την αγάπη μου!

Κώστας. Μαρία άου... Μην εξάπτεισαι!

Μαρία. Και αργότερα όταν ο οίκτος σου θα καταντούσε περιφρόνησις και μίσος, θα εγένουσιν χυδαίος και βάνουσος και θα εθανάτονες εις το πνεύμα μου κάθε ωμορφιά και θα κατέστρεφες εις την πονεμένην ψυχή μου κάθε ευγένειαν...

Κώστας. Μαρία μου! Τα λόγια σου αυτά σε ζαλίζουν· σε κάνουν να τα χάνης, ν' απελπίζεσαι· αν μ' αγαπούσες, δεν θα μέκρινες τόσο

σκληρά. Η μητέρα μου εδέχονταν την ερωμένην του πατέρα μου και μέσα εις το σπίτι της ακόμη.

Μ α ρ ί α. Η μητέρα σου ήταν μια σκλάβα και ο πατέρας σου ένας Ανατολίτης τύραννος. Και η σκλάβες γεννούν άνανδρους και δειλούς και ψεύτες και προδότες! Μα το παιδί μου εμένα δεν θέλω, όχι, να σκορπίση γύρω του την συμφορά και την απόγνωσι.

Κ ώ σ τ α ς. Μαρία μου, ησύχασε.

Μ α ρ ί α (διευθύνεται προς την θύραν). Φεύγω. Θα σώσω τουλάχιστον το παιδί μου!

Κ ώ σ τ α ς (τρέχων οπίσω της με αγωνίαν). Μαρία, που θα πας;

Μ α ρ ί α (ορμά εις την θύραν του βάθους και με φωνήν απηλπισμένην λέγει) Εκεί, που η γυναίκες είναι άνθρωποι και όχι σκευή μόνον ηδονής. Εκεί που η αγάπη δεν υβρίζεται και δεν προδίδεται όπως εδώ (φεύγει).

(Αυλαία)

ΠΡΑΞΙΣ Δ'.

(Αίθουσα ξενοδοχείου πλουσίως επιλωμένη και στολισμένη με άνθη, δάφνας και κότινους. Η Μαρία Μύρτου με λευκά μαλλιά, ο υιός της νέος δέκα οκτώ ετών)

Η κ. Μύρτου ωραία ντυμένη με μαύρον πολύτιμον φόρεμα διαβάζει

εφημερίδα, ενώ ο υιός της γράφει).

Μ α ρ ί α. Άκουσε Παύλε· (διαβάζει) «Εκείνος ίδια που εξέπληξεν όλον το Στάδιον, εκείνος που έχει το ρεκόρ και όπου έρχεται πρώτος εις την σειράν των Ολυμπιονικών είναι την φοράν αυτήν έλλην, είναι ο νέος Μύρτος· ωραίος σαν άγαλμα, ενθυμίζει τους εφήβους της αρχαιότητος, των οποίων το κάλλος απηθανάτιζεν η σμίλη των μεγάλων γλυπτών.»

Π α ύ λ ο ς, (την διακόπτει). Ω! μητέρα! Τι υπερβολικοί οι Έλληνες δημοσιογράφοι!

Μ α ρ ί α (τον αγκαλιάζει). Ό,τι κι' αν πουν, παιδί μου, δεν θα προσθέσουν τίποτε εις την υπερηφάνειάν μου και την δόξαν μου, εμένα, της ευτυχισμένης μάνας του Ολυμπιονίκου.

Π α ύ λ ο ς (την σφίγγει εις την αγκαλιά του). Η δόξα δική σου, μανούλα μου, και η τιμή αποκλειστικώς δική σου. Και τα στεφάνια μου (πέρνει δύο στεφάνια δάφνης και τα ρίπτει εις τα πόδια της) δικά σου. Και όλα αυτά τα άνθη και τα δώρα τα καταθέτω, καλή μου μανούλα, εις τον βομόν της τρυφερότητάς σου, της στοργής σου!

Μ α ρ ί α. Παιδί μου! Έκαμα το καθήκον μου...

Π α ύ λ ο ς. Το καθήκον σου! Αλλά ποιά μάρτυς και ποιά ηρωίς έζησεν όπως έζησες εσύ, έκαμεν ό,τι έκαμες εσύ, για να με σώσης; Κι' από παιδί καχεκτικό, άρρωστο, έκφυλο, σχεδόν ραχιτικό, από μια φύση νωθρά, κακή, να γείνω ό,τι είμαι σήμερα; θυμάσαι, μητέρα

μου, όταν με πρωτοπήγες εις την ορθοπεδική γυμναστική, τι σούπεν ο γυμναστής γιατρός; Κυρία μου, το παιδί σας δεν θα γείνη ποτέ άνδρας σωστός, άνδρας δυνατός, γιατί έχει μέσα εις το αίμα του σπέρματα εκφυλισμού.

Μ α ρ ί α. Μη θυμάσαι, παιδί μου, τώρα περασμένα βάσανα.

Π α ύ λ ο ς. Τα θυμούμαι μόνο τόσο, όσο για να σε θαυμάζω πειό πολύ, μητέρα μου. (Σηκώνει τα χέρια του προς τα εμπρός) χέρια με τέτοιους μυς και στήθος με τέτοιο θώρακα, σκοτώνουν όλα τα σπέρματα του εκφυλισμού, ακόμη και εκείνα που θα βρίσκονταν εις το σοφό κεφάλι του δασκάλου μου.

Κα Μ ύ ρ τ ο υ. Τον καϋμένο! πώς αγαπούσε την Ελλάδα θυμάσαι, τι έλεγε πάντα; Μη λησμονής ότι είσαι Έλλην και έχεις την υποχρέωσιν να ήσαι ωραίος.

Π α ύ λ ο ς. Και ήμουν άσχημος τότε. Σχεδόν καμπούρης· θυμάσαι;

Μ α ρ ί α. Ξέχασέ τα τώρα παιδί μου, αυτά. Εις τη ζωή μόνο τα ωραία, τα ευχάριστα πρέπει να θυμούμεθα...

Π α ύ λ ο ς. Μα θα είχα μνήμην αχάριστη και καρδιά σκληρή, αν έπαυα να θυμούμαι. Τους κόπους σου, μανούλα μου, την θυσίαν όλην της νεότητός σου, την αυταπάρνησίν σου... και της τόσες άλλες λύπες σου, που δεν μου της έλεγες και που της εμάντευα.. θυμάσαι το σπιτάκι της Division Street που είχες ζωγραφισμένους όλους τους τοίχους με τα αγαπημένα μέρη των Αθηνών και της Πόλης και που μ'

εμάθαινες κι' αυτήν κι' εκείνην την πατρίδα μου να αγαπώ. Και που μικρό παιδάκι, μου έλεγες τόσα ωραία παραμύθια, παρμένα από την αληθινήν μας ιστορία αλλά και από την ιστορία της πονεμένης σου ψυχής.

Μ α ρ ί α (Δακρύουσα.). Θυμούμαι! Ναι, θυμούμαι! Αγαπημένο μου παιδί! καλό μου παιδί! Μεγάλη μου παρηγοριά εσύ.

Π α ύ λ ο ς. Και η ζωή σου όλη, μια ακούραστη, ατελείωτη ζωή δουλειάς και κόπων και ηρωισμού. Κ' έπειτα, όταν η δόξα ήλθε κι' όταν το έργο σου, η Τσιγγάνα σου, εβραβεύθηκε και τα χρήματα ήλθαν πολλά, πάρα πολλά, και η τύχη σου μειδίασεν από παντού.. Ω! μου είπε όλες της θυσίες σου η Καίτη! Μου είπε ποίαν ευτυχίαν αρνήθηκες για να μείνω εγώ η μόνη, η αποκλειστική αγάπη σου.

Μ α ρ ί α. Η Καίτη! Αλλά τι ξέρει η Καίτη;

Π α ύ λ ο ς. Ό,τι έμαθεν από τον πατέρα της, όταν του είπε, ότι αγαπώμεθα. Καλά, παιδί μου. Είναι τυχερό να γείνη μητέρα σου η αξιόλογος κ Μύρτου. Είναι δέκα χρόνια τώρα που της είχα προτείνη να γίνη γυναίκα μου και μητέρα σου. Κι' αν και τότε δεν ήταν ακόμη πλουσία, όμως αρνήθηκε. Δεν μπορώ, μου είπε, να μοιράσω την αγάπη που έχω στο παιδί μου με άλλον Του ανήκει όλη....

Μ α ρ ί α. Ο καλός ο κ. Δέρβυ! Η μεγάλη αυτή καρδιά. Εκείνο που δεν είπε, είναι ό,τι μου επρότεινε να σε υιοθετήση και να μοιράση τα εκατομμύρια του εις εσένα και εις την Καίτην.

(Ακούεται το ηλεκτρικό κουδούνι).

Π α ύ λ ο ς (εις το τηλέφωνον με τα ακουστικά εις τα αυτιά) Ποιός; (Ακούει, έπειτα από λίγο) ο ρεπόρτερ, ποιός Εφημερίδος; (Ακούει) Μάλιστα; Ας έλθη· (φεύγει από το τηλέφωνον με ύφος κάπως απελπισμένον).

Μ α ρ ί α. Πάλι συνέντευξις! Και εδέχθης βέβαια;

Π α ύ λ ο ς. Ναι, μητέρα μου. Γιατί ξέρω πως θα σε δυσαρεστούσα αν δεν εδεχόμουνα. Έχεις τέτοια αδυναμία με όλο τον εδώ κόσμο, ώστε μου φαίνεται, πως κάθε άρνησις και στον τελευταίον άνθρωπον του τόπου θα σου προξενούσε μεγάλη λύπη.

Μ α ρ ί α. Έχεις δίκηο, παιδί μου. Εδώ και η πέτρες ακόμη μου φαίνεται νάχουν ωραία ψυχή....

Π α ύ λ ο ς. Μερικές πέτρες, ναι! το παραδέχομαι. Εκείνες έξαφνα που βαστούν τον Παρθενώνα..... Μα όχι πάλι υπερβολές, μητέρα μου.

Μ α ρ ί α. Αί! παιδί μου! Έχεις δίκηο. Εσύ δεν ξέρεις τι θα πη νοσταλγία της πατρίδος σου; της γης όπου γεννήθηκες, όπου μεγάλωσες, όπου ωνειρεύθηκες την πρώτην της ζωής σου χαράν, όπου επόνεσες, όπου επρωτόκλαψες. Δε ξέρεις τι θα πη δίψα, ν' ακούσης να μιλούν τη γλώσσα σου, να αισθάνωνται όπως αισθάνεσαι και συ, να ζουν με τα δικά σου τα ιδανικά, να πονούν μαζή σου για ένα κοινό πόνο! Δεν ξέρεις τι θα πη εξορία είκοσι

χρόνων, από το σπίτι σου, όσο φτωχικό κ' αν ήταν, από τους δικούς σου, όπου τους έχασες ένα ένα, χωρίς ελπίδα να τους ξαναϊδής....

Π α ύ λ ο ς (δακρύζει). Μανούλα μου, καλή μου μανούλα!

Μ α ρ ί α (περισσότερο συγκινημένη). Ναι! Κι' ο τελευταίος άνθρωπος όπου μιλεί στο δρόμο, μου φαίνεται σαν να σκορπίζει αρμονίες μουσικής τριγύρω μου! (κτυπά η θύρα).

Π α ύ λ ο ς. Εμπρός.

Δ η μ ο σ ι ο γ ρ ά φ ο ς (εισέρχεται).

Μ α ρ ί α. Ωρίστε, κύριε... (του δίχνει κάθισμα).

(Δημοσιογράφος τείνων προς αυτήν το επισκεπτήριον του).

Μ α ρ ί α. Περιπτόν, κύριε! Όλοι σας έχετε γράψει τόσα ωραία πράγματα για τον Παύλο μου, ώστε να μην είσθε ξένοι για μας. Μας συνδέει η εκτίμησις, η ευγνωμοσύνη..

Δ η μ ο σ ι ο γ ρ ά φ ο ς. Ημείς, κυρία, έχομεν λόγους να ευγνωμονούμεν τον υιόν σας, γιατί μας έκαμε να αισθανθώμεν τόσο μεγάλας συγκινήσεις.

Π α ύ λ ο ς. Η ευγνωμοσύνη είναι βαρύ πράγμα, όταν δε μοιράζεται, τουλάχιστον μ' εκείνον, εις τον οποίον αρχικώς οφείλεται. Λοιπόν, κύριε, αρκετά έχουν γραφή για τον Παύλο Μύρτον. Ο πρωταθλητής,

ο πραγματικός Ολυμπιονίκης είναι η κ Μύρτου, η μητέρα μου! Και ακριβώς τη στιγμή που ήλθετε εδώ, της μετεβίβαζα τα βραβεία μου...

Δ η μ ο σ ι ο γ ρ ά φ ο ς (ιδιαιτέρως). Πρώτης τάξεως δημοσιογραφική επιτυχία! (Προς τον Παύλον). Ευχαριστώ, κύριε, γιατί μου παρέχετε την ευκαιρίαν να δώσω εις τας Ελληνίδας μας μίαν ωραίαν εικόνα μητέρας και ένα έξοχον παράδειγμα.

Μ α ρ ί α. Παύλε, παιδί μου. Κύριε, σας παρακαλώ. Μην τον ακούετε.

Δ η μ ο σ ι ο γ ρ ά φ ο ς. Την φωτογραφία της κυρίας. Ω! πρέπει, χωρίς άλλο να δημοσιεύσωμεν την εικόνα σας.

Μ α ρ ί α. Δεν έχω φωτογραφίαν...

Π α ύ λ ο ς. Σταθήτε. Έχω γω. Πάω να σας την φέρω αμέσως.

Μ α ρ ί α (τρέχει πίσω του). Παύλε, παιδί μου. Σε παρακαλώ (επιστρέφει προς τον δημοσιογράφο). Κύριε, σας παρακαλώ, περιορισθήτε εις ό,τι αφορά τον Ολυμπιονίκην. Μην ανακατόνετε της γυναίκες με της παλαίστρες. Δεν είναι ακόμη καιρός, εδώ, τουλάχιστον. Μη ξεχνάτε πώς οι αρχαίοι απηγόρευαν και την είσοδον ακόμη του Σταδίου.

Δ η μ ο σ ι ο γ ρ ά φ ο ς. Πώς το εύρετε το Στάδιον, Κυρία; ποιά υπήρξεν η πρώτη σας εντύπωσις, όταν το είδατε;

Μ α ρ ί α. Μια λευκή οπτασία κάτω από ένα γαλανό όνειρο. Μια μεγάλη κολυμπήθρα εμορφιάς, που οι καιροί εφύλαξαν τόσους αιώνες, για να βαπτισθή σήμερα μέσα εις το άγιο φως της η Ελληνική φυλή.

Δ η μ ο σ ι ο γ ρ ά φ ο ς. Όστε αι παλαίστραι της Αμερικής είναι πολύ κατώτεραι; Και δεν υπάρχει ούτε εκεί ακόμα εις την χώραν των μεγάλων, τίποτε, που να μπορή να συγκριθή με το Στάδιον.

Μ α ρ ί α. Το Στάδιον είναι ασύγκριτον κύριε. Γιατί είναι η αθάνατη αγκάλη, που η Ελλάδα μας, η μητέρα του παληού καλού καιρού εφύλαξεν εις τα κατάβαθα της γης, για ν' αγκαλιάση σήμερα τα νέα παιδιά της, δυναμωμένα και γερά και να τα στεφανώση ήρωας....

Δ η μ ο σ ι ο γ ρ ά φ ο ς θαυμάσια ιδέα! (σημειώνει εις το καρνέ του).

Π α ύ λ ο ς (έρχεται με μια φωτογραφία στο χέρι).

Μ α ρ ί α. Παύλε, παιδί μου σε παρακαλώ...

Π α ύ λ ο ς Ελάτε, Κύριε, εδώ η μετριοφροσύνη τη μητέρας θα μας εμποδίση να τα πούμε. Αν θέλετε να περάσετε εις το δωμάτιόν μου;

Δ η μ ο σ ι ο γ ρ ά φ ο ς (υποκλινόμενος). Χαίρετε, Κυρία. Και σας ευχαριστώ.

Μ α ρ ί α! (ενώ αυτοί εξέρχονται). Παρακαλώ. Κύριε, μη πιστεύετε

εις όσα θα σας πη το κακό αυτό παιδί. (Υπηρέτης κτυπά).

Μ α ρ ί α. Άλλος. Θεέ μου! είμαι αφανισμένη από τας συγκινήσεις... εμπρός.

Υ π η ρ έ τ η ς (εισέρχεται). Κυρία, ένας κύριος ζητεί να τον δεχθήτε. Λέγει ότι ήναι απόλυτος και επείγουσα ανάγκη να τον δεχθήτε. Έχει έλθει τόσες φορές.

Μ α ρ ί α. Θα είναι πάλι κανείς δημοσιογράφος, χωρίς άλλο. Ο ένας πάει και ο άλλος έρχεται. Ας έλθη. (Ο υπηρέτης εξέρχεται) οι καϋμένοι γράφουν με τόση καρδιά για τον Παύλο μου. (κτυπά η πόρτα).

Κ ώ σ τ α ς (εισέρχεται με γκριζα γένεια και με gris costume).

Μ α ρ ί α (τον βλέπει) Ο κύριος! Ά! Θεέ μου!

Κ ώ σ τ α ς. Κώστας Μεμιδώφ

Μ α ρ ί α (κλονίζεται και ρίπτεται εις ένα κάθισμα).

Κ ώ σ τ α ς. Εγώ! Μαρία. Ένας μεγάλος ένοχος κ' ένας μεγάλος δυστυχής.

Μ α ρ ί α. Δυστυχής!

Κ ώ σ τ α ς. Πολύ, Μαρία. Ένας ναυαγός της ζωής, που έζησε της

οκτώ αυτές ημέρες των αγώνων σαν κολασμένος. Που μέσα, κει, εις την λευκή του Σταδίου λάμψη, στην εορτή της ώμορφης νεότητας, στη δόξα την υπέρλαμπρη του αθλητισμού, έννοιωσεν όλη την αθλιότητα της ιδικής του της ζωής, όλο το πόνο και την απόγνωσι μιας ευτυχίας, όπου αυτός κατέστρεψε με τα ίδια του τα χέρια.

Μ α ρ ί α. Αλλά ποίος σου είπε;

Κ ώ σ τ α ς. Η καρδιά μου, Μαρία, η καρδιά μου. Γιατί μέσα στα βάθη της εφύλαξα πάντα ένα μικρό κι' αγνό κι' ωραίο μέρος, κ' έκρυφα κει ό,τι από την ανάμνησίν σου μου έμεινε καλό κ' ευγενικό. Ναι! μέσα στη ζωή μου, την ψεύτικη, την κτηνώδη των είκοσι αυτών χρόνων, η μόνες στιγμές αληθινής χαράς που αισθάνθηκα, ήσαν εκείνες που μου θύμιζαν την περασμένη μας ευτυχία. Τα γραμματάκια του παιδιού μου, πούρχονταν τακτικά μια φορά το χρόνο, για να μου πουν, Μαρία, πως μια μεγάλη καρδιά, μία μητέρα υπέροχη επάλαιε εκεί κάτω κ' ενικούσε. Η φωτογραφίες που μούστελνες του παιδιού αυτού, που ήταν το παιδί μου, Μαρία, και 'που θα το ξεχνούσα, άκαρδος όπως είμουνα, αν εσύ δεν εφρόντιζες να μου το θυμίσης και να με κάνης να τ' αγαπώ. Όλα αυτά ύψωσαν μέσα στην ψυχήν μου ένα θρόνο ξεχωριστό, καμωμένο από αχτίνες φωτεινές κι' από τρυφερότητα κι' από στοργή πατέρα, που μέσα εις την τρέλλα της ζωής της ψεύτικης και μέσα στων φρικτών οργίων την κούρασι και την εξάντλησι και την αηδία μούδιδε πάντα την ελπίδα μιας ζωής που θάμοιαζεν ανάστασι...

Μ α ρ ί α. Που με το σκάνδαλο το φοβερό εκείνο έσβυσε, εχάθηκε. Ως τότε το παιδί μου ήξερε πως είχε ένα πατέρα δυστυχή. Μα από

τότε που το φρικτό το σκάνδαλο έσβυσε και το δικό μου τ' όνειρο εκείνο μιας νέας και ευτυχισμένης χαραυγής, από τότε που κι' δικές μου η ελπίδες χάθηκαν, το παιδί μου έμαθε πως δεν είχε πειά πατέρα.

Κώστας (σκύφτει ως ένοχος). Ναι! ήταν φρικτό! Είχα γίνει πειά το κτήνος, το ακράτητο, που πίνει και παίζει και πλαστογραφεί, όπου δε σταματά μπροστά σε καμιά ατιμία, που βλέπει γύρω του κ' εμπρός του και πίσω του μια άβυσσο, ένα σκοτάδι, μια κόλασι (κλαίει).

Μαρία, γιατί να φύγης και να μ' αφήσης μόνο; Εσύ θα μ' έσωζες, αν έμενες;

Μαρία. Έφυγα για να σώσω το παιδί μου. Για να μη γίνω, κ' εγώ σαν της γυναίκες πούχες γύρω σου. Το ψέμα γεννά το ψέμα κι η ατιμία τον ψυχικό θάνατο. Κ' εγώ ήθελα να σώσω την ψυχή μου και την έσωσα. Εγώ μέσα στο πένθος και στα δάκρυα που έζησα είκοσι χρόνια τώρα, εφύλαξα μια καρδιά μάνας ώμορφη κι' αμόλυντη κι' αγνή. Και σαν καθρέπτη καθαρό και άδολο, που βλέπει το παιδί μου μέσα, χωρίς να κοκκινίζει και χωρίς να πονή. Τα παιδιά πρέπει να χαίρωνται, να γελούν, όσο είναι παιδιά ακόμη. Δεν πρέπει να μαυρίζη την ωραία τους ψυχή της συμφοράς ο πόνος. Δεν πρέπει ούτε του πατέρα, ούτε της μάνας η ντροπή εκείνα να πληγώνη.

Κώστας. Το είχα καταλάβη, πως έμαθες εκείνη την καταστροφή και είχα νοιώσει πως δεν είχα πειά την άδεια να λέγωμαι πατέρας. Και γι' αυτό από την ημέρα κείνη την άτυχη, ούτε σε σένα, ούτε σε κείνο έγγραφο. Μόνο αργά και που εμάθαινα από ένα φίλο μου στην Αμερική, τι γίνεσθε. Έξαφνα ολίγες μέρες πριν από τους αγώνες

έλαβα ένα τηλεγράφημα που μούλεγε πώς ο γυιός μου έφυγε με τους αθλητάς για τους αγώνας.

Μ α ρ ί α. Ποίος; Ο κ. Δέρβυ ίσως...

Κ ώ σ τ α ς 'Ισως· τώρα στα τελευταία είχα πια βαρεθή να ζω, όπως εζούσα και όπως ζουν οι άνθρωποι, που βλέπουν κλεισμένη μπροστά τους κάθε πόρτα και κάθε δρόμο σωτηρίας. Παντού απόπου κι' αν επέρασα άφηκα πίσω μου ερείπια. Παντού όπου το πόδι μου επάτησε, είχαν φυτρώσει αγκάθια φαρμακερά, που πλήγωναν και μένα και όλους τους δικούς μου. Όταν η είδησις εκείνη έφθασε, μου φάνηκε σαν να εγίνονταν γύρω μου φως. Μια τελευταία ελπίδα ζωής καλής, ζωής ωσαν εκείνη που ζήσαμε μαζί της πρώτες μέρες του γάμου μας, μου φάνηκε σαν να φωτοβολούσε στην ψυχή μου. Δεν έχασα καιρό. Έφυγα αμέσως. Κ' έφθασα εδώ την πρώτη μέρα των αγώνων Κ' αμέσως χωρίς στιγμή ν' αφήσω, έτρεξα στο Στάδιον.

Μ α ρ ί α. Κ' ήσουν εκεί! Κ' είδες τον θρίαμβον του Παύλου μας! Δεν είναι αλήθεια πώς είναι ωραίος και γερός.

Κ ώ σ τ α ς. Ω Μαρία! ό,τι κι' αν πω, τίποτα δε μπορεί να συγκριθή με όσα υπέφερα της δέκα αυτές ημέρες. Τον Παύλο, το παιδί μας, το ανεγνώρισα ευθύς από την πρώτη τη στιγμή που επαρουσιάσθηκε στο στίβο, μόλο το ψεύτικο όνομα, που πήρατε, είκοσι χρόνια τώρα. Κ' όμως δεν ετόλμησα ούτε το βλέμμα του να αντικρύσω, ούτε ως ξένος άγνωστος της τύχης, το χέρι του να σφίξω. Και η καρδιά μου η νεκρή σε κάθε χαρά και σε κάθε συγκίνησι ελαχταρούσε, εφτερούγιζε, εμεγάλωνε, Μαρία, τόσο που μου φάνηκε... πώς να σου

πω, σαν με τον κόσμο όλο να συμφιλιώθηκε (συγκινείται, κλαίει).

Η Μ α ρ ί α, (δακρύζει και αυτή και με συγκίνησιν τον πλησιάζει)
Πτωχέ μου φίλε! Τι μαρτύριον!

Κ ώ σ τ α ς. Κάθε νίκη του, κάθε φορά που η σημαία μας, που τώρα μόλις μέσα εκεί στο Στάδιο την ωμορφιά της εκατάλαβα—κάθε φοράν που υψώνουνταν εις τον ιστό, και τόνομα του Παύλου μας αντιλαλούσε δοξασμένο, μέσα σε όλου του κόσμου εκείνου την αναβολή, μέσα στον ενθουσιασμό τον έξαλλο και τα χειροκροτήματα και την λαχτάρα και την άγια χαρά... Ω! Μαρία! Μου φαίνονταν πως κι' η δική μου η ψυχή, ψηλά εκεί μεγάλωνε και ψήλωνε με το γαλάζιο σύμβολο μιας υπερήφανης στιγμής, και γίνονταν αγνή και ώμορφη και νέα και αναγεννημένη πάλι και ξαναβαφτισμένη μέσα εις του παιδιού μου τη χαρά, τη νίκη και το θρίαμβο... Και χθες, Μαρία, κάθε κλαδί αγριελιάς της Άλτεως, κάθε στεφάνι απ' αυτά εδώ, ήταν για μένα σύμβολο του μεγαλείου του δικού σου, αλλά και ταπείνωσις και εντροπή δική μου.

Μ α ρ ί α. Εγώ! Έκαμα ό,τι θάκανε κάθε μάννα στη θέσι μου

Κ ώ σ τ α ς. Όχι, Μαρία, για δε με μένα, τι μ' έκαμεν η μάννα, μου; Για δες την εντροπή μου και την ερημιά και την απελπισία μου... Η μάννα μου, η αρχόντισσα, όπως έλεγε, η ώμορφη της Πόλης, που μούδωκε την άχαρη ωμορφιά της... και τη ψυχή της ράτσας της της έκφυλης, και το μυαλό το χαλασμένο εις τα ψέματα! Η μάννα μου! Ας όψεται! Ας είν' καταραμένη!

Μ α ρ ί α (κλαίει) Ω! μη! δυστυχισμένε! Τι έφταιξε κι αυτή. Έγεινεν ότι την έκαμεν η πρόληψις η ψεύτικη και της σκλαβιάς τα σίδερα, και η παληές ιδέες, και η τύφλωσις του νου, και του μωρού του κόσμου τα παινέματα...

Κ ώ σ τ α ς. Ενώ εσύ, Μαρία, μεγάλωσες ένα παιδί, σαν ήρωα, ένα θριαμβευτή της πειό καλής, της πειό αληθινής ζωής, ένα λεβέντη ευτυχισμένο και γενναίο και σοφό. Και με τα δυό σου χέρια, εσύ η γυναίκα, εσύ η μεγάλη της ζωής νικήτρια, το πλούτισες με κάθε πλούτο και με κάθε θησαυρό Γιατί το ξέρω! Τον έκανες και πλούσιο εσύ τον Παύλο, εσύ με τη δουλειά σου, με την τέχνη σου, με τα χρυσά σου χέρια. Και είσθε τώρα, ευτυχισμένοι σεις οι δυό άξια συμητέρα του παιδιού σου και το παιδί σου άξιο μίας τέτοιας μάνας! Ω! Μαρία! Γιατί δεν ελυπήθηκες κι' μένα, γιατί δεν μ' αγαπούσες τόσο. Γιατί η μητέρα να σκοτώση τη γυναίκα μέσα στα βάθη της ωραίας σου ψυχής;

Μ α ρ ί α. Γιατί ήμουν νέα και εγώ, με όνειρα και με περήφανη ψυχή. Γιατί ήταν η αγάπη μου ωραία τόσο, που μόνο εις τα υψηλά ιδανικά, και μόνο στην αλήθεια μέσα εύρισκε τροφή. Γιατί εκαταλάβαινα πώς αν δεν έφευγα ευθύς, σιγά, σιγά, θα σ' επεριφρονούσα και μίσος θα αισθανόμουνα και αποστροφή για σένα. Κ' έφυγα, γιατί εγώ δεν γεννήθηκα για να μισώ εκείνους π' αγαπούσα μια φορά... Γιατί δεν ήθελα τον άνδρα μου, τον πρώτο και τον τελευταίο έρωτά μου...

Κ ώ σ τ α ς. Μαρία μου, ώστε μπορώ ακόμη να ελπίζω;

Μ α ρ ί α. Αυτό ήταν το όνειρο που τόσα χρόνια έκαμα. Αυτήταν η ημέρα που φαντάσθηκα ευτυχισμένη και που με τόσην επερίμενα χαρά. Νάρθω να σ'εύρω έξαφνα, μάνα υπερήφανη για το παιδί της, το καλό και τίμιο κι' εργατικό και σύζυγος που έμεινε πιστή στον πρώτο και στο μόνο της ζώης της έρωτα. Και πλούσια όπως ήμαι σήμερα θα σ' έπερνα να φεύγαμεν μακριά με μια καινούρια αγάπη, που τόσο την δυνάμωσε του χωρισμού ο πόνος. Εις την λατρεία του παιδιού μας θα εξεχνούσαμεν κι οι δύο όλα τα περασμένα βάσανα.

Κ ώ σ τ α ς. Λοιπόν, Μαρία μου.

Μ α ρ ί α. Ω! θεέ μου! Αν έλειπε από τη ζωή σου, η συμφορά και η εντροπή εκείνη! Μα τώρα ο Παύλος είν' ανηλεής, αμείλικτος εις κάθε ζήτημα τιμής.... Και το παιδί αυτό αν μάθη πώς εσύ είσαι ο πατέρας του, θα μάθη άφευκτα και το τελευταίο σκάνδαλο της ζωής σου. Και δε θέλω εγώ, δεν πρέπει, Κώστα, το παιδί σου να σε κρίνη και να σε κατακρίνη.

Κ ώ σ τ α ς. Δυστυχία μου.....

Μ α ρ ί α. Όχι. Δεν πρέπει να μάθη ό, τι έμαθα εγώ, και ό,τι εσυγχώρησα. Αυτός είναι νέος, ευτυχισμένος, αδοκίμαστος από τη ζωή και γι' αυτό με χαρακτήρα αλύγιστο.

Κ ώ σ τ α ς. Όστε κάθε παρηγοριά και κάθε ελπίδα χάνεται για μένα.

Μ α ρ ί α. Θεέ μου. Δεν ειξεύρω τι να πω! Τι να κάμω. Γίνου γενναίος, Κώστα, για την ευτυχία του. Το παιδί μας είναι η αύριον,

είναι η ελπίδα και η χαρά. Και μείς είμεθα κείνοι που πέρασαν από ένα κακό, σκοτεινό, σάπιο της ζωής μονοπάτι. Είμεθα η χθες, το παρελθόν. Η ζωή εκείνου πλέει εις το φως, ενώ η δική μας είναι βουτηγμένη εις ένα μαύρο σκοτάδι. Και δεν πρέπει, όχι, να συνεφιάση, να σκοτινιάση την ευτυχία του παιδιού μας το ιδικό μας ψυχικό ναυάγιο... Οι δεσμοί, Κώστα, που ενώνουν τα παιδιά με τον πατέρα και την μάνα πρέπει να είναι πλεγμένοι με ωραία και μυρωμένα λουλούδια... Είτε μη γίνονται αλυσσίδες καταδίκων που πληγώνουν και πονούν και πικραίνουν όλη τους τη ζωή.

Κώστας Έχεις δίκιο, Μαρία. Πρέπει να φύγω, δεν έχω θέσιν εδώ χωρίς να καταστρέψω την ευτυχία του. Κολασμένοι σαν και μένα δεν έχουν θέσι εις τον Παράδεισο. Είμαι καταδικασμένος.. (Τρέχει έξαλλος προς την θύρα. Η Μαρία σηκώνεται, κάνει ένα απηλπισμένο κίνημα, του δίδει το χέρι... Εκείνος γυρίζει το αρπάζει, της το φιλεί σαν τρελλός και τρέχει... Ο Παύλος μπαίνει εν τω μεταξύ στη πόρτα, ο Κώστας ορμά τον αγκαλιάζει, τον φιλεί και φεύγει λέγων). Σε συγχαίρω παιδί μου Ετίμησες την πατρίδα...

(Η Μαρία τρέχει ως για να τον φωνάξη. Ενώ ο Παύλος ρωτά). Ποιός είν' αυτός μητέρα που μ' έσφιξε με τόσο πάθος στην αγκάλη του;

Μαρία (κρατούσα ένα λυγμόν). Ένας δυστυχής Παύλε που είχε κ' έχασε ένα παιδί σαν κ' εσένα.

Αυλαία

